45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 56 Կ. ՊՈԼԻՍ 1901 17/30 ՅՈՒՆԻՍ 14 ԸԷՊԻԻԼ ԷՎԷԼ 1319 — 17 ՅՈՒՆԻՍ 1317 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամեն տեսակ գրութիւններ։
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38 Պապը Ալի ճաւսէսի 38

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Journal Arménien
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER
ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
Johannès F. Kaisérian
38 GRAND' RUE DE L S. PORTE 38
Constantinople

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ-Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

منظومهٔ افکار
صاحب امتیازی و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی داره مخصوصه‌در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60 ղրշ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

(ՀԻՆԳԷՆ ՆՈՐԷՆ)

Օրուան անկարեւոր լուրերու շարքին մէջ կզտնի նորութիւն մը և անոնցմէ վեճ մը չէր վարեր եպսկ. Մանկունիի Ճանիկի Առաջնորդութեան կոչուելու առթիւ հրապարակ եղած զրոյցները։ Մեր լրագրութեան մէջ միակ ինքզինքը փակեցողներս և փիլոնիներս ներքը ու դուրը գիտնալու հմտութիւնը ունենալ ցոյց տուող և մեծ յաւակնութեամբ օժտուած քրոնիկագիր մը վարեր եպսկ. Մանկունիի կ. Պոլիսէն մեկնումը յետաձգելու համար ըրած իր ջանքերուն մէջ անալ և անուղղակի քրոնիկագիր մը ալ արձագանգ հանդիսացաւ։

Նախ եւաւ պնդեց թէ Սամսոնի Առաջնորդը եպիսկոպոս մը ըլլալու հարկ չկայ քանի որ պզտիկ թեմ մըն է։ Բայց իրականութեան մէջ Ճանիկ չատ մը թեմերէ չատ աւելի ընդարձակ նոյնիսկ Տրապիզոնէն—որուն միացնել կուզեն Ճանիկը—ալ ընդարձակ ըլլալով այդ շնորհը աւոր չէր կրնար զլացուիլ, մանաւանդ որ Ճանիկ այդ պատիւը ունեցած է 1876 - 1880 Ցարութիւն եպսկ. Տէօվլէթեանի պաշտօնավարութեամբ որ միայն Ճանիկի առաջնորդ էր։ Այս քիչ մը ծիծաղելի առարկութեան յաջորդեց երկրորդ աւելի զուարճալի առարկութեան մը թէ Ճանիկ իր երկրորդական կարեւորութեանը պատճառաւ պէտք է միանայ Տրապիզոնի «ինչպէս եղած է առաջուց ի վեր»։

Այս երկրորդ առարկութեան առաջին մասին համար ակամայ պիտի լռենք վասն զի լոկ փափաք մըն է այն որ կենայ օր մը իրագործուի, քանի որ տրամաբանական ուրիշ պատճառ մը չկայ այդ երկու դրացի անգլուխ թեմերը միացնելու։ Ուրիշ բան է թէ Ճանիկի առաջնորդութիւնը Մանկունի Սրբազան ընդունի և Տրապիզոնցիք իրենք ալ իրենց կարգին համոզուին անձին վրայ միացման ակնկալութիւնը ընդունելով՝ Մանկունի Սրբազանը Տրապիզոնի առաջնորդ ընտրել։ Բայց այս անգլուխ վիճակին մէջ երբ երկու թեմերուն ոչ մէկուն ծանրացուելու և խոհեմ եկեղեցական մը կայ, իբր թեմական՝ առանց մյութիւն մը, երկու թեմերուն ալ վնասաբեր պիտի ըլար։

Գալով առարկութեան երկրորդ մասին թէ արդէն ի վաղուց միացեալ էր, խնդալ միայն կը մնայ մեզի և քիչ մըն ալ պզտիկ քննութիւն մը ամէն բան գիտնալու յաւակնութեան տգիտութիւնն ալ մատնիչ ընելու համար։

Ճանիկի թեմը անցեալ դարու սկիզբէն մինչեւ դարուս կէսը (1854) առանձին վիճակ մը եղած է, և բաւական կարեւոր վիճակ մը՝ հակառակ իր այսօրուան ընդարձակութենէն ալ պակաս ըլալուն՝ վասն զի այն առենուան Ճանիկի Առաջնորդը կը հովուէր միայն Ճանիկի և Օրտուի թեմերը, և Սամսոն և ուրիշ թեմեր՝ որոնք թէև այսօր Ճանիկի մասը կը կազմեն՝ սակայն Սամսոյ առաջնորդին իրաւասութեան ներքեւ էին։

1854ին առաջին անգամ ըլալով՝ Տրապիզոնին թեմին առաջնորդութիւնը կը յանձնուի Ճանիկի Առաջնորդին (*) որ միշտ Զարշամպա կը մնայ, այսինքն նախապատուութիւնը Ճանիկին կուտայ։

(*) Մեսրոպ Ծ. Վ. Մինթանճեան որ արդէն 1845-1852 Ճանիկի թեմը վարելէ յետոյ 1852ին Տրապիզոնի թեմը վարած և յետոյ Կեսարիա դացած է։ 1854ին իր ծանօթ երկու վիճակներուն կը կչուի «Առաջնորդ Պոնտոսեան Վիճակաց»։

Այս առաջին միացումը միայն երկարէ կը տեւէ, վասն զի 1856ին Մեսրոպ Ծ. Վ. Մինթանճեան կը թողու Տրապիզոնի թեմը և միայն կը պահէ Ճանիկի առաջնորդութեան պաշտօնը։ 1866ին անոր մահէն յետոյ՝ Ճանիկի Առաջնորդ կ'ընտրուի Տրապիզոնի Առաջնորդը՝ Մեսրոպ եպս. Սուքիասեան (1863-70) որ արդէն 3 տարիէ ի վեր Տրապիզոնի Առաջնորդ եղած ըլալով՝ այս անգամ նախապատուութիւնը կուտայ Տրապիզոնի։

Այս միջոցին է որ սիրալ ուղղուելեմբ մը Ճանիկի թեմը կը ակարանայ Օրտու և Ունիա քաղաքներուն թեմերը անկէ առնուելով և Տրապիզոնի վիճակին միացուելով։ Սակայն սեսակ մը ճարպիկութիւն էր որով կ'ուզէին Ճանիկի թեմը սիրայցնել որ անկախող ըլար ինքզինքն առանձին Առաջնորդ ունենալու։ Բայց սասվ հանդերձ՝ այս երկրորդ «չորս տարուան» միութենէն յետոյ Ճանիկի թեմը դարձեալ կը բաժնուի և 1871էն մինչեւ 1880 տասը տարի առանձին իրեն յատուկ առաջնորդներ կ'ունենայ։

1880ին՝ Ցարութիւն եպս. Տէօվլէթեանի Մահուամբ Ճանիկի առաջնորդութիւնն դարձեալ կը միանայ Տրապիզոնի մէջ տասը տարիէ ի վեր առաջնորդութիւն ընող եպս.ի մը՝ Մատթէոս եպս. Նաղարեան անձին վրայ։ Այս երրորդ միաւումն ալ կը տեւէ դարձեալ «չորս տարի», վասն զի 1884ին Մատթէոս եպս. Նաղարեանի մահէն յետոյ երկու վիճակները դարձեալ կը բաժնուին։

1885ին Տրապիզոնի և Ճանիկի վիճակները թափուր մնացած ըլալով՝ Թիւրքիոյ Պարիզ-քարանի՝ նախարդ կամաւոր միացումներուն վրայ հիմնուելով երկու վիճակները կը միացնէ և իր կողմէն Պաղտ. փոխանորդ կը կարգէ կարող և ծանօթ եկեղեցական մը։ Այս միացումը՝ չատ ազնուաբեր եղաւ Ճանիկի թեմին համար, վասն զի Ճանիկ այս միութենէն չոգաւորելով՝ հովուապէս բոլորովին վնասուեցաւ և անխնամ վիճակի մը մատնուեցաւ։ Այս չորրորդ միութիւնը տեւած է մինչեւ 1897 (այսինքն տասներկու տարի) ուր Սվգ. Կեդրոնական Վարչութիւնը բանաւոր որոշմամբ մը կը դասէ երկու վիճակները՝ և Ճանիկի թեմը կը վերակազմէ Ունիան դարձեալ Ճանիկի միացնելով։ կամ պարզապէս Ճանիկի Դ-Բ-ՈՒԹԻՒՆ հովուութեան անմանը Ճանիկի Առաջնորդին հոգեւորական իրաւասութեան սահման նշանակելով։

Այս զանազան փոփոխութեանց մէջ (100 տարուան մէջ միայն 22 տարին միացեալ ըլալով) ո՞վ պիտի կարենայ ասել թէ արդէն ի վաղուց միացեալ առաջնորդութիւն մը ըլալով, դարձեալ միացեալ ըլալու են։ Սակայն տրամաբանական է։

* * *

Բայց միայն տրամաբանութեան պակասը չէ այլ նաև չրջահայացութեան պակասն ալ երբեմն աղեսալի կ'ըլայ անոնց՝ որոնք նուազ ունին այդ յարգի յատկութիւնը։ Հոգեգալստեան օրը Արմաչու վանքին մէջ կատարուած ձեռնադրութիւնը նաև ոմանց կողմանէ խնդրոյ առարկայ եղաւ, մէկը ելաւ տարիքի խնդիր հանեց և ուրիշ մը ալ ուխտին անթերի գործադրութեան վրայ կասկած յայտնեց։ Սանք դիտողութիւններ էին որոնք կրնան իրենց շահեկանութիւնը ունենալ, բայց խօսքեր կան որոնք ըսելէն աւելի բերան չառնելը աւելի խոհեմութիւն է։ Տարիքի խնդիրը՝ Դուրեան եպս.ի ստանձնած պատասխանատուութեամբ վերջացաւ իսկ ուխտին խնդիրը Բարդէն վրդ. անձնազոհութեան ցայտուն ոգեւորմամբ միայն ապացուցուեցաւ։ Միայն թէ Հայր Սուրբին վեղարը երեւակայութեանս մէջ գլխէն թռած չը տեսնեմ այդ հանդիսաւոր բաւերը արտասանած ատեն...։ Քիչ մը անհեթեթ չէ՞ մեր գլխուն վարդապետ եղլալ կանգնիլ, տուր ըսել առնել, անկողմն պահանջել ու պառկիլ, հաց ուզել և գտնալ, յարգուիլ, մեծարուիլ, առաջին տեղերը դրաւել, և յետոյ եղլալ ըսել դարձեալ թէ մենք ձեզի համար զոհողութիւն կ'ընենք, դէհ կատակ չէ՞։

Գալով Դուքեան Սրբազանի ստանձնած պատասխանատուութեան՝ ճշմարտապէս չնորհաւորելի է։ վասն զի խղճի կատարեալ հանգստում մը և իր ըրածին կատարեալ գիտակցութիւն մը կը նշանակէ։ Եւ ասկայ ըլալով է բոլոր ձեռնադրող եպիսկոպոսներու սկզբունքը՝ այսինքն նախապէս իրենց համոզում գոյանալը թէ իրապէս ընծայացուն արժանի է։ Շատ ողորմելի գաղափար է եպիսկոպոսի մը համար ձեռնադրել մէկը որ ժողովուրդը կը ներկայացնէ իբր արժանաւոր և եպիսկոպոսը իբր ժողովուրդին կամքին գործադրող՝ զայն կը ձեռնադրէ առանց պատասխանատուութիւն ստանձնելու։ Մինթ իրենք միւնոյն ժողովուրդին, միւնոյն հասարակութեան նանդամները չէ՞ն որ իրենք ալ իրենց կարծիքը լսելի ընել տան։ Եւ մինթ ժողովուրդին վրայ բեւռնելով իրենք իրենց խղճին գատասանէն զերծ մնացած կ'ըլլան։ Բնաւ չեռք կարծիր։ Սա այս օրինակ մը կ'արժէ որ տանք։

Արդէն ծանօթ անուն մըն է կարծեմ Յովհաննէս եպս. Եդեսեանը — Սամսուն-Մարզուանի առաջնորդն— որ թեմական գործերու համար Կ. Պոլիս գտնուած պահուն՝ հրահանգ կը ստանայ քահանայ ձեռնադրելու տրոցու մը որ յաջողած էր հանրադրութիւն մը չունել տալով քահանայ ըլալու արտօնութիւն ստանալ։

Յովհաննէս եպս. Եդեսեան՝ այդ ձեռնադրութիւնը կը կատարէ, գիտնալով հանդերձ թէ Տիրացուն անարժան մըն էր այդ պաշտօնին, ինչ որ կը յայտնուի սա հետեւեալ պարագային որ ժամանակակից ծերունի մը կը պատմէ։ Յովհաննէս եպս. ձեռնադրութենէն առաջ՝ իր ծանօթ ընծայացուները խորհրդարանին մէջ կարգ մը անձերու ներկայութեան՝ ըսած է «Տիրացու, դիտեմ թէ ինչ պիտի ըլաս ժողովուրդին համար սա՞ ինչ ընեմ»։ Սակայն յաւիտենապէս դատապարտելի է մէզի համար։ գիտնալ ձեռնադրուողին անարժան մէկը ըլալը և զայն ձեռնադրել՝ պատասխանատուն դէպ ու միամիտ ժողովուրդը բռնելով աղէկ նկարագիր մը չեն ըներ արդէն։ Եւ չիտակը ըսելով Յովհաննէս եպս. մեղադրելի բան մը ըրած է, վասն զի Հոգւոյն Սրբոյ չնորհը բաւական չպիտի ըլար անշուշտ մեղմելու իր ձեռնադրեալին հին մարդը՝ որ Յովհաննէս եպ.ի յուսացածէն ալ աւելի ընդարձակ մը պիտի ըլար անշուշտ։ Հիմա ո՞վ է պատասխանատուն ձեռնադրողը թէ ժողովուրդը։

Ս. ԱԼՊՈՅԱՃԵԱՆ

ՄԵՐ ԴՈՐԾԱԿԱՑՆԵՐԸ

ՊՐՈՒՍԱ. — Սիմոն էֆ. Ս. Ուշաչիւան։
ԱՆԴԱՐԷ. — Դանիէլ էֆ. Աչըդեան։
ԱՏԱՐԱԶԱՐ. — Ստեփան էֆ. Սարիչեան։
ԻԶՄԻՏ. — Յակոբ էֆ, Մոմճեան։
ԻԶՄԻՐ. — Սարգիս էֆ. Բէշիչեան։
ՊԱԼԸԲԷՍԻՐ. — Ղեւոնդ քահանայ Կամսարական։
ՊԱՆՏԸՐՄԱ. — Յովհաննէս էֆէնտի Սազօեան։

ԹԱՇԿԻՆԱԿԸ

Քիթ ինչելու համար չէ որ թաշկինակը նախապէս գործածութեան սկսած է, այլ երեսի քրտինքը սրբելու համար իբրեւ պարզ չնչոց մը։ բայց քաղաքակրթութիւնը հետզհետէ ծաւալելով մեր «քիթէն ինկածը» չենք ուզած առերեւոյթս «անհետացնել», որով «զայն» ամիսի պահելու գաղափարը ունեցած ենք (կոկիկութիւն մը որ գովելի է)։

Անչուշտ տարիկայ հարուստները յղացած պիտի ըլան ժամանակին որովհետեւ անոնք միշտ «աւելորդ» բաներ գրպաննին պահելու սովորութիւնը ունին «ճոխութեան» հետեւանք։ Արդէն թաշկինակի գործածութիւնը կանոնց ազնուական դասակարգի մէջ սկսած է գրեթէ երկու հարիւր տարի առաջ։ Ֆրանսայի Լուդովիկոս 14 դ ի ֆաւորիները կը գործածէին տարիկայ։ Մեծն Ֆոնթանթի առաջին կինը, Ֆոնկիֆիս որ Պոհատնէ (*), «Ճանիելայէ» չենուած գեղեցիկ թաշկինակ մը կը գործածէր, կ'ըսէ կենսագրական պատմութիւն մը, ոչ թէ քիթը խնչելու համար այլ բերնին առջեւը կը բռնէր անիկայ երբ որ խնդար որպէս զի չի տեսնուն թէ առջեւի ակռաները կը պակսէր (ինչ որ տգեղութիւն մըն է կնոջ մը համար և այն ատեն ակռայ չունենալ արտասար չը դար սակաւին)։ Թաշկինակը ուրեմն զարդի գաղափարալ գործածուած է և նոյն իսկ մինչեւ այսօր մեր աղջիկները գեղեցիկ թաշկինակներ կը ձեռագործեն... թռանոնանին մէջը լեցնելու համար։

Թաշկինակի գործածութիւնը քիթ խնչելու համար ընդհանրացած չէ։ Արդարեւ Ամերիկայիք զրեթէ կարեւորութիւն չեն տար։ այրերը տարօրինակ «խնչելակերպ» մը ունին, մատներնուն մէկովը քիթերնուն մէկ ծակը կը գոցեն և միւս ծակէն զօրանա փչելու պէս գետնը կը խնչեն։ Ճաշասնիք թռչունի մը մէջ խնչելով կը նեսեն ատիկայ։ Զինուորնիք ալ գրեթէ այդպէս կը գործածեն քիթերնին, բայց անշուշտ հիմայ հերոպացիներէն «քաղաքակրթեալ» կերպով քիթ խնչելու սովորկան և բնականաբար ապագային եթէ հարբուխ ըլան ընդ ամենայն պիտի փնտռուին (խեր ըլայ)։ Անգլիացիք չի կրցին տարիկայ [սովորեցնել Պէշիներուն որոնք մակաւին կը շարունակեն... «քիթերնին վեր» խնչել... առանց թաշկինակի... (յանդուգն արիասիրտները)։

* * *

Վերջերս ծիղաղաչարժ դէպք մը տեղի ունեցած է Բերայի մէջ որու պատմութիւնը կ'արժէ որ համառօտեմ (բայց խօսքը մէջերնիս հէ՞, մարդու բան մի՛ ըսէք)։

«Հոպալա» դասակարգէն պէնդէկ միւսիւ մը (անունը չեմ ըսեր ամօթ է) Բերայեր շիք օրիորդի մը սիրահարուած էր (խե՜ղճ մլուկը)։ Ի զուր կ'աշխատէր հաճելի ըլալու անոր որ հարստութիւնը կը յարգէր միայն (էօթօղրաֆեան ճիւաղ թշնամին)։ Այսու հանդերձ մեր երիտասարդը չի յուսահատիր երբէք. կը շարունակէ իր «քուռը» և նոյն իսկ օր մը՝ ալ իր սիրուհին կը զրկէ ծաղկեփունջ մը հանդերձ իր այցեատոմսը որու վրայ հետեւեալը կը գրէ.

Իմ ճիճի ղէղէս
Բոցալառ եմ ես
Հուր պոռթկայ սրտէս
Պաղատիմ առ քեզ...

(*) «Ժօղֆիին Թաշէ տը Լա Բաժըռի» Մատթինք կղզւոյն մէջ ծնած է 1763 ին։ Սմոնացած է նախ Վիքոնթ տը Պոհատնէի հետ 1779 ին, որու մահուընէ երկու տարի վերջ, 1796 ին, Պոնտառթի հետ ամուսնացած է որ այն ատեն տակաւին զօրավար էր։

Բնականաբար Բերայի օրիորդը— որ «Ֆլիրթ (**)»ի վարժուած էր — երբ կը կարդայ տարիկայ խնդալէն կը մարի։

Մեր երիտասարդը չի կարենալով համբերել, մօտերս օր մը, շիք էօտիէմ և ֆէլինդէր գլխարկով, իր սիրուհիին տունը այցելութեան կ'երթայ յատկապէս զինքը ամուսնութեան խնդրելու համար իր մօրմէն։ Մառան սալօնէն ներս կը մտնէ երիտասարդը ուր տան տիկինը առանձին նստած էր։ Ազգական մայրը մեղմնալով կը մտադրէ զայն ճամբու դնել ամենայն քաղաքավարութեամբ. ուստի կը հրաւիրէ անիկայ նստիլ իր մօտը բազմցնելու վրայ պահ մը հանգստանալու համար։ Երիտասարդը, «սիլինտիր» գլխարկը ձեռքը բռնած, սիրային յուզմունքով կը նստի և ուշադրդիութիւն չընէր որ տիկնին թաշկինակին վրայ կը նստէր։ Տան տիկինը արդարեւ, մի քանի օրէ ի վեր սոսկալի հարբուխ մը ունենալուն համար մաքուր թաշկինակ մը միշտ քովէն պակաս չէր ըներ։ Երիտասարդը կը սկսի տեսակցել և իրաւաբարութիւնը ներկայացնել հետեւեալ կերպով.

—Ազնիւ տիկին. հակիրճ տեսակցութեան մը համար կուգամ զոր իմ ապագայիս հետ կապակցութիւն ունի։ Ձեր սիրասուն զաւակը ամուսնութեան կը խնդրեմ։

—Մեծ պատիւ մըն է ինձ համար արդեւ... [illegible] միայն ինձմէ կախում չունի այդ։

—Կը մնանեմ ըսածնիդ տիկին...։

Սոյն պահուն երիտասարդը որ համառութեամբ աչքերը վար առած էր, կը նշմարէ թէ իր չապիկին ծայրը բանթալօնէն դուրս կը տեսնուի կոր. փոքր ինչ կը կարմրի և առանց յայտնի ընելու, ձախ ձեռքով սիլինտիր գլխարկը երկու ոտքերուն մէջտեղը կը բռնէ ակամէ որ տիկինը չի տեսնայ ատիկայ և աջ ձեռքովն ալ կամաց կամաց այդ կարծած չապիկին ծայրը բանթալօնին մէջ կը խօթէ։ բայց տարիկայ չապիկին ծայրը չէր այլ... տիկնին թաշկինակը որու վրայ նստած էր անուշադրութեամբ։ խեղճ երիտասարդը ամուսնական առաջարկութեամբը ըլլաղեալ, չտեսած էր։ Այս ընելով հանդերձ տիկինն ուշադրութիւնը իր խօսակցութեանը վրայ միայն գրաւելու համար կը շարունակէ բայց ծամծմելով։

—Կ'ընդունիմ... տիկին... բայց... ձեր զաւակը... տարակոյս չկայ... թէ... ձեզ... հնազանդ... կը... վարուի...։

Մառան որ սալօնին դռանը առջեւ կը կենար, երիտասարդին կրած չփոթութիւնը տեսնելով, ինքնիրեն խնդալէն կը ճաթէր։ Վերջապէս երիտասարդը ամբողջ թաշկինակը իր բանթալօնին մէջ խօթելէ յետոյ կը կոճէ և կը սկսի աւելի համարձակ կերպով խօսիլ։ Տիկինը հարբուխէն կը փունքտայ և թաշկինակը կը վնտռէ իր քովերը։

Մառան խնդալէն կը մարի և այս անգամ բարձրաձայն։

Ասիկայ տեսնելով տիկինը բարկութեամբ ծառային կ'ըսէ։

—Մօ ինչո՞ւ կը խնդաս կոր, ո՞ւր է թաշկինակս։

—Թաշկինա՞կդ հանըմ... հա՛ հա՛ հա՛ հա՛...

—Մօ ինչ կայ խնդալու. սա թաշկինակս գտիր։

—Թաշկինա՞կդ մի... հա հա հա... պարոնը բանթալօնին մէջը խօթեց...

—Հէ է է է...

—.....

Պատկեր ՊԱՒՂՈՍ

(**) «Ֆլիրթ» բառը որ քաղաքակրթեալ ազգերու մէջ կը գործածուի Ամերիկայիներէն յառաջ եկած է եթէ չեմ սխալիր, կը նշանակէ «Էրիկ մարդու մը կնոջ և կամ աղջկան մը հետ ըրած սիրային խօսակցութիւնը», աւելի, առանձնացեալ միջավայրի մէջ։

ԻՏԷԱԼԻՍ ՀԱՍԱՏ

(ՕՐԱԳՐԷՍ ՔԱՂՈՒԱԾ)

Գրելու մարմաջը, պատատունկի մը պէս ծաւալած էր մտքիս ու սրտիս բոլորը, ինչ որ տեղի տուած ըլլալով «ազատութեան մասնաւորութեան» նօթագրութեան մը ձեռնարկելուս դերի ըրած էս զիս, չարաճճին, անվհատօրէն գրելու, գրելու։

Մէջս եռացող իսկ մտածումներու ահագին շրջկիկոյսը, թափելու և պարզելու ձեւակուռ թղթիս վրայ, սեւցընելով անո՛ր մէն մի թերթիկներն։ Տեսակ մը ծրագիր կամ առջեւս, օրուան նօթագրութեանցս բանալին, անհեղուկ ծրագիր մը, ինչ որ, լարուած ուշադրութեամբս ու մեքենական անվնաս հետեւողութեամբս մը, սկսած էի չատնց ի վեր գործել։ Գրել, մրտակ և միւնոյն ատեն լաթել էր կարծես նը-պատակս անո՛նք, ի՛նչ որ կ'ընէի ջըղացգօրէն։

Նստած եմ սեղանիս առջեւ. դուրսը մութ է, ամբողջ երկիրը սև հագեր, լռութիւնը նախանձելի էր, (ակամէն իսկ պահանջկոտ տիսիրլիներուն վարժարաններուն)։ Պարաէղիս ցանկապատէն ոնդէն, հեռա՛ն միայն կը տեսնեմ լոյսեր, որո՛նք չատ ազատ կերեան աչերուս. թանկանաբար իրենց և իմ միջև երկարող հեռաւորութենէն, զի գիտեմ, անոնք ինձ մօտ և ինքնին լոյսեն, զուարթ ցոլքերով, պլպլացո՛ղ ու միշտ լուսատու։ Դիմացս ունիմ երուանի ունելի մը աչառնակաձեւ որու վրայ զետեղած եմ տետրակս, հրահանդող տետրակը, մտքիս գաղափարատու տետրակս։ Ու ես, պահ մը կ'անդրադառնամ տեղս, ամփոփուս ուզելս և որ գլանիկս ծխացնելէ վերջ, կը գրեմ —. «Ինչ խոր պաշտում, Աստուած իմ, կ'ղգամ ներսս յուզում մը, ինչ սեր ո՛վ երկինք, կարելի՞ է եղեր այսքան սիրահարիլ անո՛ր։ Տարփաւոր մ'եմ, մի՛ մեղադրէք զիս, քանի սիրահար մը, անոր համար այրող խանձող, և աներկրայ եմ որ միայն Տէ՛րը կարող կենայ ըլալ զիս սիրոյ հրեշտակէս բաժնելը...(.)։ Կը սիրեմ ջերմագին, կը պաշտեմ, յանցանք է միթէ...։

Բայց ինչ է սիրածս։

Այսքան սիրատոչոր արտայայտութեանցս առեղծուածը լուծել և լուսաբանել պատշաճ դտնելով և գաղափար մը տալու համար պաշտելոյս գոյութեանը վրայ, չեմ ուզեր խոյս տալ նկարագրելու պահուս ընդդդացած յոգնութենէս։ Ահա պատմեմ ու նկարագրեմ. լոյսը սիրող ու խաւարէն խրտչող ազնիւ ընթերցողներուս, վերոգծեալ կրակուրոյ յառաջաբանէս վերջ։

«Ալ կողմս ունիմ լուսանկարի տիպլիէն, ձախ կողմս համակ Մարմարան, իր բիւրեղ տարածութեանը մէջ, միապաղաղ ու սաւան կապուտակ, ու ճիշտ մօտս, սեղանիս վրայ ունիմ քառակուսի տուփ մը, «չասլին», որք բոլոր ունեցածներուս ամբողջութիւնը կը կազմեն։ կ'աշխատիմ ու կ'աշխատիմ, ազատած դէմքերու կեանք կուտամ, դիմագծեր կը յղկեմ ու կը յարդարեմ։ Ամէն, ո՞րքան հաճելի է այս նկարչութիւնը. համակ բանաստեղծային, միսիկ գործ, արուեստ մը, զոր միայն կենայ անմահանալ, տաղանդաւոր արուեստագէտներու ձեռքին մէջ։ Բայց կ'ուզէ՞ք որ ճիշտը խոստովանիմ, սկսած օրէս ի վեր, անանք կան ձեռքս, թէեւ դժբաղդաբար ըսեմ, օր մը չէ եղած որ անանց մէջ երիտասարդի մը հանդիպէի..., ամենքն ալ ծերեր են, կը նային քեզ պիշ պիշ, ճերմակ (.) աչքերովնին..., սեսած էք երբէք։ Մեր առօրեայ կեանքը, տարբեր աշխարհի մէջ և մեր ընկերական կեանքը տարբեր մարդոց հետ է

Մայս առաջին միացումը միայն երկարէ կը տեւէ, վասն զի 1856ին Մեսրոպ Ծ. Վ. Մինթանճեան կը թողու Տրապիզոնի թեմը և միայն կը պահէ Ճանիկի առաջնորդութեան պաշտօնը։ 1866ին անոր մահէն յետոյ՝ Ճանիկի Առաջնորդ կ'ընտրուի Տրապիզոնի Առաջնորդը՝ Մեսրոպ եպս. Սուքիասեան (1863-70) որ արդէն 3 տարիէ ի վեր Տրապիզոնի Առաջնորդ եղած ըլալով՝ այս անգամ նախապատուութիւնը կուտայ Տրապիզոնի։

Այս միջոցին է որ սիրալ ուղղուելեմբ մը Ճանիկի թեմը կը ակարանայ Օրտու և Ունիա քաղաքներուն թեմերը անկէ առնուելով և Տրապիզոնի վիճակին միացուելով։ Սակայն սեսակ մը ճարպիկութիւն էր որով կ'ուզէին Ճանիկի թեմը սիրայցնել որ անկախող ըլար ինքզինքն առանձին Առաջնորդ ունենալու։ Բայց սասվ հանդերձ՝ այս երկրորդ «չորս տարուան» միութենէն յետոյ Ճանիկի թեմը դարձեալ կը բաժնուի և 1871էն մինչեւ 1880 տասը տարի առանձին իրեն յատուկ առաջնորդներ կ'ունենայ։

1880ին՝ Ցարութիւն եպս. Տէօվլէթեանի Մահուամբ Ճանիկի առաջնորդութիւնն դարձեալ կը միանայ Տրապիզոնի մէջ տասը տարիէ ի վեր առաջնորդութիւն ընող եպս.ի մը՝ Մատթէոս եպս. Նաղարեան անձին վրայ։ Այս երրորդ միաւումն ալ կը տեւէ դարձեալ «չորս տարի», վասն զի 1884ին Մատթէոս եպս. Նաղարեանի մահէն յետոյ երկու վիճակները դարձեալ կը բաժնուին։

1885ին Տրապիզոնի և Ճանիկի վիճակները թափուր մնացած ըլալով՝ Թիւրքիոյ Պարիզ-քարանի՝ նախարդ կամաւոր միացումներուն վրայ հիմնուելով երկու վիճակները կը միացնէ և իր կողմէն Պաղտ. փոխանորդ կը կարգէ կարող և ծանօթ եկեղեցական մը։ Այս միացումը՝ չատ ազնուաբեր եղաւ Ճանիկի թեմին համար, վասն զի Ճանիկ այս միութենէն չոգաւորելով՝ հովուապէս բոլորովին վնասուեցաւ և անխնամ վիճակի մը մատնուեցաւ։ Այս չորրորդ միութիւնը տեւած է մինչեւ 1897 (այսինքն տասներկու տարի) ուր Սվգ. Կեդրոնական Վարչութիւնը բանաւոր որոշմամբ մը կը դասէ երկու վիճակները՝ և Ճանիկի թեմը կը վերակազմէ Ունիան դարձեալ Ճանիկի միացնելով։ կամ պարզապէս Ճանիկի Դ-Բ-ՈՒԹԻՒՆ հովուութեան անմանը Ճանիկի Առաջնորդին հոգեւորական իրաւասութեան սահման նշանակելով։

Այս զանազան փոփոխութեանց մէջ (100 տարուան մէջ միայն 22 տարին միացեալ ըլալով) ո՞վ պիտի կարենայ ասել թէ արդէն ի վաղուց միացեալ առաջնորդութիւն մը ըլալով, դարձեալ միացեալ ըլալու են։ Սակայն տրամաբանական է։

* * *

Բայց միայն տրամաբանութեան պակասը չէ այլ նաև չրջահայացութեան պակասն ալ երբեմն աղեսալի կ'ըլայ անոնց՝ որոնք նուազ ունին այդ յարգի յատկութիւնը։ Հոգեգալստեան օրը Արմաչու վանքին մէջ կատարուած ձեռնադրութիւնը նաև ոմանց կողմանէ խնդրոյ առարկայ եղաւ, մէկը ելաւ տարիքի խնդիր հանեց և ուրիշ մը ալ ուխտին անթերի գործադրութեան վրայ կասկած յայտնեց։ Սանք դիտողութիւններ էին որոնք կրնան իրենց շահեկանութիւնը ունենալ, բայց խօսքեր կան որոնք ըսելէն աւելի բերան չառնելը աւելի խոհեմութիւն է։ Տարիքի խնդիրը՝ Դուրեան եպս.ի ստանձնած պատասխանատուութեամբ վերջացաւ իսկ ուխտին խնդիրը Բարդէն վրդ. անձնազոհութեան ցայտուն ոգեւորմամբ միայն ապացուցուեցաւ։ Միայն թէ Հայր Սուրբին վեղարը երեւակայութեանս մէջ գլխէն թռած չը տեսնեմ այդ հանդիսաւոր բաւերը արտասանած ատեն...։ Քիչ մը անհեթեթ չէ՞ մեր գլխուն վարդապետ եղլալ կանգնիլ, տուր ըսել առնել, անկողմն պահանջել ու պառկիլ, հաց ուզել և գտնալ, յարգուիլ, մեծարուիլ, առաջին տեղերը դրաւել, և յետոյ եղլալ ըսել դարձեալ թէ մենք ձեզի համար զոհողութիւն կ'ընենք, դէհ կատակ չէ՞։

Գալով Դուքեան Սրբազանի ստանձնած պատասխանատուութեան՝ ճշմարտապէս չնորհաւորելի է։ վասն զի խղճի կատարեալ հանգստում մը և իր ըրածին կատարեալ գիտակցութիւն մը կը նշանակէ։ Եւ ասկայ ըլալով է բոլոր ձեռնադրող եպիսկոպոսներու սկզբունքը՝ այսինքն նախապէս իրենց համոզում գոյանալը թէ իրապէս ընծայացուն արժանի է։ Շատ ողորմելի գաղափար է եպիսկոպոսի մը համար ձեռնադրել մէկը որ ժողովուրդը կը ներկայացնէ իբր արժանաւոր և եպիսկոպոսը իբր ժողովուրդին կամքին գործադրող՝ զայն կը ձեռնադրէ առանց պատասխանատուութիւն ստանձնելու։ Մինթ իրենք միւնոյն ժողովուրդին, միւնոյն հասարակութեան նանդամները չէ՞ն որ իրենք ալ իրենց կարծիքը լսելի ընել տան։ Եւ մինթ ժողովուրդին վրայ բեւռնելով իրենք իրենց խղճին գատասանէն զերծ մնացած կ'ըլլան։ Բնաւ չեռք կարծիր։ Սա այս օրինակ մը կ'արժէ որ տանք։

Արդէն ծանօթ անուն մըն է կարծեմ Յովհաննէս եպս. Եդեսեանը — Սամսուն-Մարզուանի առաջնորդն— որ թեմական գործերու համար Կ. Պոլիս գտնուած պահուն՝ հրահանգ կը ստանայ քահանայ ձեռնադրելու տրոցու մը որ յաջողած էր հանրադրութիւն մը չունել տալով քահանայ ըլալու արտօնութիւն ստանալ։

Յովհաննէս եպս. Եդեսեան՝ այդ ձեռնադրութիւնը կը կատարէ, գիտնալով հանդերձ թէ Տիրացուն անարժան մըն էր այդ պաշտօնին, ինչ որ կը յայտնուի սա հետեւեալ պարագային որ ժամանակակից ծերունի մը կը պատմէ։ Յովհաննէս եպս. ձեռնադրութենէն առաջ՝ իր ծանօթ ընծայացուները խորհրդարանին մէջ կարգ մը անձերու ներկայութեան՝ ըսած է «Տիրացու, դիտեմ թէ ինչ պիտի ըլաս ժողովուրդին համար սա՞ ինչ ընեմ»։ Սակայն յաւիտենապէս դատապարտելի է մէզի համար։ գիտնալ ձեռնադրուողին անարժան մէկը ըլալը և զայն ձեռնադրել՝ պատասխանատուն դէպ ու միամիտ ժողովուրդը բռնելով աղէկ նկարագիր մը չեն ըներ արդէն։ Եւ չիտակը ըսելով Յովհաննէս եպս. մեղադրելի բան մը ըրած է, վասն զի Հոգւոյն Սրբոյ չնորհը բաւ

որ կ'անցնենք։ Ինչպէս որ ըսի. ճերմակ աչուկներ, ճերմակ մազերով գըլուխներ. անբնական չէ սա, ու հակապակերտներ չեն մեր դէմքերուն, զարմանալի չէ՞ք [գաներ...։ Զունին անոնք մեզի պէս գունաւոր հագուստներ, երկու բան կայ որ, յարգի է անոնց համար և որ հարուսան ու աղքատը մեծն ու պզտիկը, ծերն ու տղան, երիտասարդը և կոյսը, ամենքն ալ վերջապէս առանց բացառութեան, միեւնոյն ճերմակն ու սուն է որ հագած են։ Եւ ինչ ալ թափանցելի էակներ են անոնք, եթէ գաղտնիք մը ունենային՝ ապահով եմ որ չատ դիւրաւ պիտի տեսնէինք ու քննէինք անոնց թափանցելի սիրտերը։ (Ակամէն խօսի քննող գաղտնակաց Պաւղոսին)։ Ոչ հագ ունին, ոչ մտածում, ծախքի դուռներ ալ չունին անոնք, միայն թէ, եթէ չքաշուելիք կէտ մը կայ, ան ալ մի միայն իրենց անխօսակիր ըլլալնին է...։ Հետաքրքիր ալ չեն, գիտէ՞ք իրենց բոլոր ուշադրութիւնը կ'օգտէ որ լարես առաջին անգամ ո և է տեղ մը և այլ ևս պէտք չիկայ դպչելու, զի անոնք կը վերանան, ու մեկնոյն նայուածքով մը կը նային հո՛ն յաւիտենապէս։ Սիրուն չէ՞ք գաներ անոնց կեանքը։ Գոնէ՝ չունին հոգածին մարդոց բնոյթն չեն խօսիր անոնք, չեն բամբասեր, դժբաղդի մը վրայ, վայրագ ծիծաղ մըն ալ նետած չունին, պաշտելի արարածներ չե՞ն միթէ...։ «Եէ՛ս»...բնականաբար, «օրորայթ»՝ անա ուրեմն թէ՝ ինչո՞ւ համար նախընտրեցի անոնց հետ ապրող կեանքը, և թէ՝ ինչո՞ւ պաշտելի են անոնք, ինձ համար։ «Խօսիլն արծաթ՝ իսկ լռելն ոսկի է։»

Գոռբէ՛ռ, ՌՕՄԱՆ

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Հետեւեալը կը գրեն մեզ։— «Շաբաթ, որոյ անուան ծագումը դեռ անծանօթ մնացած կերեւի, Կնամութեան մէջ, ակէ չուրջ 15-16 տարիներ առաջ առաջին անգամ ըլլալով, իւր ժողովրդեան խաղաղիկ անդորրութիւնը վրդովող նոր աղանդաւորի մը ներկայութիւնը վայելեց. որ բեռնաւորուած Ս. Գրքի և դանազան կրօնական գրքերու մատեաններով՝ կ'սկսի զանոնք ձրիաբար և ամենուս հաւասարապէս բաշխել գիւղին մէջ. սակայն այնքան շատ էին բերուած գրքերը, որ փողոցներու մէջ ալ անոնց կոտրուանքները ցիրուցան կը նետուէին։ Ալ սրճարաններու և տուներու մէջ կարծես թէ ուրիշ խօսակցութեան նիւթ չկար, այլ միայն այդ նորելուկ չաթթապահին քարոզած թոյլատու վարդապետութիւնը, որ խեղճ գիւղացւոց հացն ու ապրուստը մոռնալով՝ անոնց սրբազան արմատաքի կը խլէր բարոյական ու հոգեկան ամէն մխիթարութիւն որ իր եկեղեցիով նուիրագործուած էր։

Վերջապէս այդ չաթթապահն՝ Մաուր Պահարեան յաղողեցաւ ակի 6-7 տարի առաջ 13-14 տուներ իւր ցանցը ձգել և բաժնել զանոնք իրենց մայր եկեղեցիէն։ Ցիչեալ Ամերիկեան պատուելին սոյն խեղճերուն չէ թէ միայն հոգին կը շահագործէր երկար տարիներ, այլ նաև անոնց բերքերէն տասանորդալ կ'առնէր, անոնց կէսը շաթթան պահներու ընկերութեան մատուցիկին ղրկելով և միւս կէսը իրեն յատկացընելով։

Այդ չաթթապահութիւնն թէև ցարդ կը շարունակուի գիւղին 14 տուներուն մէջ բայց հիմնադիրը ժամանակին կողմէ արտաքսուած է նոյն գիւղէն և կը գտնուի այժմ Դումգաբու մասնաւոր տան մը մէջ, ուր թէև միևնոյն պաշտօնը կը վարէ, սակայն կը լսենք թէ ցարդ երկու դպրապետներ դատ ուրիշ հետեւող մ'ունեցած չէ իրեն։

Ցիչեալ Պահարեանը իւր նորադարձ շաթթապահները, Ջրի նուազութեան պատճառաւ, այլ ու կին ձորերու և այրերու մէջ մերկացնելով առանց ջրի մկրտած է ըստ իրենց սովորական արարողութեան։ Ասոնց մէջ կան նաև տուն կազմած երեք ընտանիքներ որք իրարու պնակադրութիւնը կատարած են, առանց խորհուրդի ևն։

12 չափահաս տղաք ալ առանց մը-կըբտութեան կը մնան և մեծերներ առանց թաղման արարողութիւն կատարելու՝ արտերու մէջ իրարու ձեռքով թաղուած։

Զարմանալին սա է սակայն որ սոյն մեռածներուն մէջ 60 տարեկան կին մ'ալ կը գտնուի, որ ժամանակին հաւատացեալ և ջերմաջէս յարած ըլլալով իր եկեղեցւոյն, Շագչագէ մինչեւ Երուսաղէմ ուխտի գացած էր և ամէն շաբաթ օրեր ալ գիւղին Ս. Եկեղեցին կ'տալէր ու կը մաքրէր։ Երուսաղէմէ վերադարձը երկու տարի չանցած այս կինն ալ շաբաթապահ եղաւ. այնքան ջերմաջէս ի՛նչ որ էր առաջ իւր վերաբերած եկեղեցւոյն համար և թերեւս քիչ մ'ալ աւելի, վասն զի աւելի ջերմապէս կը քարոզէր իրեն համախոհներ աւելցնելու, և իր Երուսաղէմ երթալը աւելորդ բան մը հռչակելու։

Այս շաբաթապահները ամէն առաւօտ ի ծագել արեգական լեռան մը գագաթը կամ բարձր դիրքի մը վրայ ելնելով՝ արեգակին հետ Քրիստոսի գալը կը սպասեն։ Վասն զի այնպէս խոստացուած է եղեր իրենց որ անոր հետ պիտի երեւայ առաւօտ մը յանկարծ և ի լոյս պիտի առաջնորդէ իր բոլոր շաբաթապահները. և յիշեալ պառաւ կինը որ նոյնպէս թաղուած է բարձր դիրքի մը վրայ, իրեն հետեւողներն անանկ կը հաւատան թէ՝ երբ Քրիստոս աշխարհ գայ, առաջին անգամ այդ կինը պիտի յարուցանէ և «ի յօդս և յամպս թռուցեալ» ըսուած խօսքը անոր վրայ պիտի կատարուի։

ԿՐՊՏ. Բ.Հ. ՕՀԱՆԵԱՆ
(Ե-ՕՎ-ՅԷ)

Ատուած չատ քաշել չի տայ հաւատացողին։ Ծ. Խ.

ԿԱՄԻԹՆԵՐ

—Ակունովդ ապրի՛ս Գրիգոր աղա, առաւօտուն տուն եկայ շնորհաւորելու համար, բայց դժբախտաբար հոս չէիր։

—Ինչ կար որ...։

—Ըսինք եա՛...անունդ չէ՞ այսօր։

—Հը սխալիս սիրելիս. կարդալ չէ՞ս գիտեր դուն, օրացոյցը բաց ալ նայէ, «Սրբոյն Հօրն Մեսրոպ Գրիգորի Լուսաւորչին» կ'ըսէ կոր, չէ թէ «Խուլյամէի Գրիգորին կամ աղա Գրիգորեանի»։

—.....

* * *

Նիւ-Եորքի գործարաններէն միոյն մէջ։

Ծանօթակատարը.—Բայց ձեր չնչել տուած ըէքլամին մէջ գործարանի պատկերը հազարաւոր պատուհաններով ու դռներով ներկայացուած է։ Մինչդեռ բուն գործարանիդ այդ դէպէն։

Գործարանապետը (պաղ արիւնով մը).—Չէ՞ք գիտեր որ այդ ըէքլամները...օտար երկիրներու համար է։

* * *

Երկու դպացուհիներու միջեւ։

—Բարի լոյս Հռոսիկ տուտու, Դասպար աղան թաղկանութեան սկսեր է։

—Ինչ գործ ընէ զավալլը քուրուկ, խանութը 700 ոսկի պայով ֆ-ամբրաս, ապին օլուխ չսմուխս ուսել կ'ուզէ։

—.....

* * *

Գինետան մէջ։

—Սանկ նանկ վեց տարուան ամուսնացած եղար, այնպէս չէ՞ Վարդան աղա։

—Անանկ բան մը։

—Բանի՞ զաւակ ունիս։

—Չեմ գիտեր։

—Տէ՛ր ողորմա՛...դասանկ բան կ'ըլլայ։

—Ինչո՞ւ չէ...վեց պարոյան մէջ չենք չնորհք վեց օր առուն գայած չունիմ որ....։

Պ. ԳՈՒՌՈՒՄՃԵԱՆ

ՊԱՀՐԻՅԷ

ՖՐԱՆՍԱ ՊԱՇՏԻՅԷ ՄԱՆՕՎՐԱԼԱՐԸ

Թէմաջ իսթիտալարընտա Ֆրանսանը իբի ոսանամասը Թարաֆընտան Պահրը Սէֆիտէ իթրա օլընամադ մանէվրալարին սուրէթը իմրասը հնագընտա հէնուզ պիր մաթիմաթը գաթիյէ ալընմամըշ իսէ աէ, Իթթիֆագը Միսէկէ՝ իլէ պիր հարպ վուգու պիլամադ օլուրա, Ալմանիա վէ Իթալիա ոսանամալարընին Պահրը Սէֆիտէ պիրլէշէրէք Ֆրանսա իչին պէօյիք պիր թէշլիքէ թէշքիլ էյլեյէճէկինէ տաիր օն սէնէ էվվէլ Ֆրանսա հարպիյէ իմէրաբընտան պիրի թարաֆընտան նէյր խիմիչ օլան ռիսալէյէ կէօրէ, ոսանմանընին թէքէմմիւլի իթրա օլընմադը զանն օլունըյօր։

Մէղթիւր ռիսալէյէ Ֆրանսա ոսկանմասը Շէրպուրկտա պուլընը իքէն, պիչման ոսանմասընը ճէնգպա ասղրու ալիմէթ իսէր ֆարզ իսիլմիչ, վէ սէնիմիչ տիր քի, «պու ոսանմա սաաթտա 14 միլ գաթ իթմէք սուրէթի իլէ 1100 միլ մէսաֆէյէ պուլընան Թանէր լիմանընա 78 սաաթտա վասել օլարագ, քէմիր վէ էրզաղընը այլը, վէ անճագ Աֆրիգա սահիլինէ միւվասէլէթինէ սաիր օլան թէլէկրաֆնամէյէր ալընսընը զէման, եանի Շերպուրկան ալիմէթինին սէօրինէնիւ կինէի Պահրը սէֆիտէ տասիլ Օլարագ Իթալիա ոսանմանընա իլիթիճագ իսէր։ Ալման վէ Իթալիա ոսանմանալարընին Պահրը Սէֆիտէ պիրլէշէրէք Ֆրանսա իչին պէօյիք պիր թէշլիքէ թէշքիլ էյլեյէճէկինէ տաիր օն սէնէ էվվէլ Ֆրանսա հարպիյէ իմէրաբընտան պիրի թարաֆընտան նէյր խիմիչ օլան ռիսալէյէ կէօրէ, ոսանմանընին թէքէմմիւլի իթրա օլընճաղը զանն օլունըյօր։

Մէղթիւր ռիսալէյէ Ֆրանսա ոսկանմասը Շէրպուրկտա պուլընը իքէն, պիչման ոսանմասընը ճէնգպա ասղրու ալիմէթ իսէր ֆարզ իսիլմիչ, վէ սէնիմիչ տիր քի, «պու ոսանմա սաաթտա 14 միլ գաթ իթմէք սուրէթի իլէ 1100 միլ մէսաֆէյէ պուլընան Թանէր լիմանընա 78 սաաթտա վասել օլարագ, քէմիր վէ էրզաղընը այլը, վէ անճագ Աֆրիգա սահիլինէ միւվասէլէթինէ սաիր օլան թէլէկրաֆնամէյէ ալընսընը զէման, եանի Շերպուրկան ալիմէթինին սէօրինէնիւ կինէի Պահրը սէֆիտէ տասիլ Օլարագ Իթալիա ոսանմանընա իլիթիճագ իսէր։ Ալման վէ Իթալիա ոսանմանալարընին Պահրը Սէֆիտէ պիրլէշէրէք Ֆրանսա պարիզ մանէվրալարընտա իբի ոսանմանա Թարաֆընտան թէքրիպէն տիրլէրէք։

Ալման ոսանմասը ֆարզ իսիլէն՝ Ֆրանսանընն չիմալ ոսանմասը ճէպէլէթթարիդան միւրուր իսէրէք, Իթալիա ոսանմասը ֆարզ իսիլէճէք օլան էլեէվմ Ֆիլիբվիլտ պուլընան Ֆրանսանընն Պահրը Սէֆիտէի իսաֆիֆ ֆիլոսընա իլիթիճագ իմէք իւզրէ Թանճէրտէ էրզագ ալամագ սարը։

Տիւշման ոսանմալարընտան հէր հանկիրը օլուրսա օլսուն, պիրիսինէն գուվվէթլի պուլընան Ֆրանսանընն Պահրը Սէֆիտ զըրվը ոսանմասը ճէզայիր սահիլինէ պուլընարագ, վէ սէվահիլ մուհաֆազասընա մախսուս օլան Ֆրանսըզ ոսանմասընն՝ Պահրը սէֆիտէի սէֆիսինէ իլիթիճագ իմէք իւզրէ Պահրը Մուհիթը Ամէլասէնին հարէքէթինի, վէ Պահրը Սէֆիտէ ռուխսուլընը թէսինի իմէքլի պէրաբէր՝ տիւշման ոսանմալարընընն հարէքէթընը թէրասուս վէ թագիպ էյլեյէճէք տիր։

Պու մանէօվրանընն իճրա իսիլէճէնի աէրքէսաբ պուլընըյօր ասատա, տիւշման ոսանմասը իբի ինկիլիզ ոսանմասը տասիի ֆարզ իսիլէ պիլէճէք տիր։

Պու ոսանմալարատան պիրի ճէպէլիւլ թարիգաէն, վէ տիկերի Մալթատան կէլիյօր ֆարզ իսիլէրէք, Ֆրանսըզ ոսանմասը մէղքիւր ոսանմալարընն հարէքէթի վէ թէչէպպիւտաթընը թէրասուս իսուլ, Ֆրանսա սէվահիլինէի իսթիհքամաթընն վաղթը իլէ էսպասը միւտաֆայը թէէմին իսէպիլմէսի, տիւշմանընը մաղատատը հէր նէ օլուրսա օլսուն, թէտարիքիզ պուլընըմամասը լիչուն թէտապիրը լազմէ իթթիխազ էյլեյէճէք տիր։

Պու սէնէքի մանէօվրալարլա ախիրէն ինկիլիզ ոսանմասընընն իճրա էյլեմիսի մանէօվրալար պէչինէտ պիր նէվի միւսապէհէթ մէվճուտ օլաճաք իսէտէ, պազը նօգթալարտա ուֆագ պիր ֆարզ վար տը։

Ինկիլիզ ոսանմալարընտա օլտըզը կիպի, Ֆրանսա մանէօվրալարընտա պաշ գումանտարլար իճրա իսէճէքլերի հարէքէթա վաղթի իսէյէրտէ, Պահրը Սէֆիտէ իճրա իսիլէճէք հարէքէթաա՝ գարշուլարընա չըդաճաք տիւշմանընն գուվվէթի վէ հարէքէթընա վաղթի տէյլլ կիպի ֆարզ իսիլէճէք. եանի, պիչմանընն անտադ գուվվէթի վէ սիւրաթընը անլատգտան սոնրա, իսթիխազ էյլեյէճէյի թավրու հարէքէթի թային էյլեյէճէյինտէն, պու սէֆքի մանէօվրալար հագիգի մուհարէպէ հարէքէթընը անտրբաճագ տը։

Պու մանէօվրալար իչուն չիմալ ոսանմասը Թանճէրտէն քէօմիւր ալտրգտան սոնրա, թէմուզը էֆրէնտի Յինտէ լիմանը մէղթիւրտէն հարէքէթ իսէճէք տիր։

Ամերիկ ձէրվէնին մայէթինտէ Պահրը Սէֆիտ ոսանմասը իսէ, թէմուզը իսթիտասընա սոզրու ճէղայիրտէն հարէքէթ իսէճէք տիր։

Պու ոսանմասընն էսնայի ազիմէ թինտէ, սէֆայինին պիր գըսմը չէհիրէ հիճիւմ մանէօվրասը իճրա իսէճէք տիր։

Մանէօվրալար թէմուզընն Յինտէն Ցընա գատար իսթիտասա էյլեյէճէք, վէ մանէօվրալարատան սոնրա ոսանմասը Սալէն ար Հիէրտէն թէմուզընն 11 ինտէ Թուլօնա ավտէթ իսրագ էրզագ ալամագ տը։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԲԷԹՐՍՊՈՒՐԳ ՄԻՒԼԱԳԱԲԸ

Աժանալարընն Պէլկրատատան թէպլիղ իթթիքլերի պիր թէլէկրաֆնամէյէ նազարէն՝ գրալ վէ դրալիճա հազարաթընն Բէթրսպուրկ սէյահաթը հագընտա պազը կազէթալարընն վուգուպուլան ռիվայէթլերի հէնուզ նապէմէվսիմ տիր. պու սէյահէթ սոն պահրտա իճրա օլընճաղա-վէ գրալ հազրէթլերի Բէթրսպուրկտա Զար հազրէթլերինէ միւլագի օլաճագ տը։

ՊՈՒԼԳԱՐԻԱՅԻ ՊԻՐ ՄԷԾԲՈՒՊ

Բօթբրատատա մինթէչէր պիր կազէթա՝ սապրդ ձէնուպի Աֆրիգա հիւքիւմէթի միւտտաիի ուռումիսի օրուպ, Օրանժ օրուսընտա ժէնէրալ ըիսթպէսինի հայիզ պուլընան միւսիս Սմիթսընն Օրանժ ըէիսը հիւքիւմէթի միւսիս Սթէյնէ կէօնաէրտիյի մէքթուպը նէյր խիյօր, Մ. Սմիթս պու մէքթուպտա էվվէլի էմիրտէ Ինկիլիզլերին բասթ կէլտիքլերի չիթթիքլերի իչրագ իթթիքլէրինի սէօյլէսիքտէն սոնրա՝ գատընն վէ չօճուգլարընն խանէլէրտէն Թարտ էյլեսիքլերինի պէյան էյլէյօր մամֆիհ մուսամիլէյէն գաբլինէ նազարէն, Պօերլեր հէր զէմանան զիյատէ Ինկիլիզլերէ մուգավէմէթ իթմէք ազմը գավիսինտէ տիրլեր, Նէթիճէի հարպընն քէնտիլերինէ միւսայիտ օլաճաղընա գաթիյէն գանի տիրլեր. Պօերլեր նագապը թարիֆ մեղահիմ վէ մէշագ իչինտէ տիրլեր. Ֆագաթ Ինկիլիզլերին քէնտիլերինտէն զիյատէ սրգընթը չէքտիքլերինի, տահա չօգ զարարլարա տիւշար օլտուգլարընը պիլիյորլար։

Միւսիա Սմիթս պօերլեր արթզդ չէթէ մուհարէպէսի եարմադա մէճպուր օլտուգլարընտան հուգուգը հարպտան միւսթէֆիտօզմանալարը լազմ կէլտիյինի սեօյլէյէնլերէ ճէվապ վերիյօր վէ տիյօր քի։ «Պիզգաթ հազը պուրինտուղում իքի միւսատէմէտ իքիչէր պինտէն զիյատէ Ինկիլիզ ասքերի մինտէղիմ վէ բերիչան օլմուչար տը, պու գատար ազիմ գուվվէթի տիչարը հէզիմէթ իյլեէն Պօերլերին արթզդ էշգբյա մուհարէպէսինտէն պաշգա պիր շեյ եարամատըգլարընը իտտա իթմէք զարիպ պիր հարաքէթ օլմադ մը։»

Պու մէքթուպին նէյրի Հօլանտատա պէօյիք պիր թէէսիր հուսուլէ կէթիրմիչ տիր։

ՍՕՄԱԼԻ ՀԷՎԱԼԻՍԻՆՏԷ

Ինկիլիզլեր ալէյհինէ իլանը մուխասէմաթ իտէն Սօմալլըլար՝ Ինկիլիզլեր օրտուսընին թաագիպպաթընտան իքինճի ալէֆա օլարագ պիր տանա գուրթուլմըշար տը։

Ինկիլիզ Ֆըրդայի ասքէրիյէսի գոմանտանընն՝ վարիտ օլան պիր ինկիլէկրաֆնամէյէ կէօրէ՝ Ինկիլիզ ասքերի Սօմալլըլարը բերիչան իլլէթիքտէն սոնրա Միժօթէն մէմլէքէթի հուսուսընա գատար թաագիպ էյլէմիչ տիր, Սօմալլըլարընն բէյիսի քէնտիսինէ այնչ օլան քեաֆֆէի էշեա իլէ ֆիրար էյլէմիչ տիր։ Ինկիլիզ միւֆրէզլէրի բէյիսը մուսամիլէյինի նօտօգատա օթուզ ալթը սաաթ իլերիյէ գատար թաագիպ էյլեմիչլեր իսէ աէ պարկիրլերին ատյագլարը թուրթուլմուչ օլտուգընան թաագիպտէն վազ կէչմիչլեր տիր, Ինկիլիզլերտէն թէլէֆաթ եօգսատատ Սօմալլըլարան 50 քիչի թէլէֆ օլմըշ տը։

Էն ՍՕՆ տիսթէմ թիւֆէնքլեր հագգընտա մալիւմաթ ալմադ իւզրէ Ֆրանսա վէ Ավստրիայա կիթմիչ օլան պինպաչը Փարսաքէ Վոլտրօսէլ Աթինայա ավտէթ իսէրէք՝ Թանգիմ իթթիֆ լայիհան պաշ գումանտանլըղընա թէվտի իթմիչ տիր։ Տիւգ ա՝Օրլէան Մարսոխա եամբը իլէ Ֆալէրէ գէլմիչ տը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին՝ եկեղեցական եարարկա սոնանդէսի մը մէջ էր իր տարեգարձին առթով։ Երկար խուն բաղմութիւն մը՝ գլխարկներու և տարաղներու զանազանակութեան մէջ՝ ներկայ կը գտնուէր ժամերգութեանց։

Շաբաթ իրիկունէն Ղալաթիոյ քարոզիչ Տ. Եղիկ վրդ. Պապայեան, Աւագերէց Տ. Մեսրոպ քհնյ. և խնամակալութեան անդամներէն Մուրատեան Յովհաննէս էֆ. և ուրիշներ Պատրիարքարան երթալով, հրաւիրեցին Ս. Պատրիարքը և կառքերով առաջնորդեցին Ն. Սրբազնութիւնը Ղալաթիոյ եկեղեցին, որուն կոչականներուն միահամուռ գանգիւնները ժողովուրդէն բազմաթիւ մաս մը կանխաս խռնել տուած էին եկեղեցւոյն ամէն կողմը։

Ս. Պատարագը՝ կիրակնամուտի ժամերգութեան ինչպէս նաև Եկեղեցին ներկայ գտնուեցաւ։

Երէկ առաւ. Ն. Ամենապատուութիւնը ծանրագին զգեստներով պարուրուած՝ հանդիսաւորապէս պատարագեց, որուն կը սպասաւորէին Տ. Տ. Բարգէն, Եղնիկ և Եղրաս-գաւազանակիր վարդապետները, և Բերայի Տ. Յակոբոս և Տ. Սահակ քահանաները։ Մայր եկեղեցին դպրաց դասը հոն թափուեր և իր առանձնայատուկ, սիրուն ալ, եղանակներով ժամերգութեան հանդէսին կը մասնակցէր։

Պատարագիչ Սրբազանը օրուան սոնին համեմատ բարբառուն և պերճ քարոզ մը խօսեցաւ, բաղդատական խորհրդածութիւն մը ընելով Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տարիներով ընկած Խոր-Վիրապին և Ցովհան մարգարէին երեք օր երեք գիշեր մնացած կէտ Զուկին մէջեւ և այս առթիւ օրուան ճաշու Աւետարանէն «Ազգս այս նշան խնդրէ և նշան մի տացի նմա, բայց նշանն Ցովհաննու մարգարէի» ընաբանը ընտրելով։

Պատարագին արարողութեան ներկայ կը գտնուէր Պէրլինի Աստուածաբանական Հաւալսարանին բրօֆէսէօրներէն Մ. Պէյճ որ Ս. Պատրիարքին բարեկամն է եղեր։

Ս. Պատարագէն ետքը, Ղալաթիոյ Խնամակալութիւնը՝ ի պատիւ Ս. Պատրիարքին, ճոխ սեղան մը տուաւ Խորհրդարանին մէջ։

Ղալաթիոյ եկեղեցին, որ 1436ին հիմնուած է, և 1733ին վերաշինուած ու 1886ին, Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Վեհապետեանի նախաձեռնութեամբը վերանորոգուած, եօթանասուն և երեք Պատրիարքներու ապաստանութիւն վայելած է եկեղեցւոյն ասնադարձներուն առթիւ։

—Մանչուկ մը իդիտեալ կու տան թէ՝ մինչեւ հիմայ կարգալոյծ եղող քահանաներու, ատիճանազուրկ վարդապետներու, պաշտօնէ զուրկ եպիսկոպոսներու նկատմամբ եղած որոշումները Պատրիարքական յատուկ շրջաբերականներով ու կոնդակներով էր որ կը ծանուցուէր ժողովրդին, մինչդեռ այս անգամ Հուրիկեանի նկատմամբ Ազգ. Վարչութեան Կրոն. Ժողովոյ որոշումը Ազգային Պատրիարքարանի Փոխանորդարանէն է որ հրատարակուելու կը տրուի։

Ուստի, կը հարցուի թէ, ինչ պատճառ կար այսպէս անօրինելու և ինչ ատիպողական կամ փաղաքշական հարկ միւս լրագրաց չհաղորդուած մանաւորաց տալու։

—Պէրլինի Աստուածաբանութեան Բրօֆէսէօր Պ. Պէյճ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, առջի օրը ի Բերա Ս. Պատրիարքի բնակարանն այցելելով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

—Ս. Հայրապետին՝ այս տարի Մայիս 13ին Ս. Էջմիածնայ մէջ Ռուսահայ Հինգ Եպիսկոպոսներ ձեռնադրած ու Ալեքսանդրիայի Պատրիարքներու մեր բոլոր պաշտօնակիցները ՁՈՐՍ գրած էին։

Ասոնց առաջինն էր, Վաղարշապատի Տ. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոս Գէորգեան (Միաբան Ս. Էջմիածնի)։

Երկրորդը՝ Վաղարշապատայի Տ. Դաւոնդ եպիսկոպոս Յովակիմեան, (Լուսարարապետ Ս. Էջմիածնի)։

Երրորդը՝ Աշտարակի Տ. Գարեգին եպիսկոպոս Սարգսեան (Վանահայր Սանահնի վանաց)

Զորրորդը՝ Մարգարայի Տ. Յուսիկ եպիսկոպոս Մովսիսեան. (Սինոդի անդամ)։

Հինգերորդը՝ Տ. Սարգիս եպիսկոպոս Փիլոյեան, (Վանահայր Սեւանայ Անապատին)։

Ասոնց առաջին չորսը 1879ին ի Մոսկուա վարդապետ ձեռնադրուած են, իսկ վերջինը՝ 1894ին։

Ս. Պատրիարքին հաղորդուած ըլլալով նորապակ այս հինգ եպիսկոպոսներուն ձեռնադրութիւնը, Նորին Սրբազնութիւնն ալ՝ շաբաթ օրը՝ իւրաքանչիւրին հաղցէին մէկ մէկ շնորհաւորական թուղթեր ուղղեց, իրենց նոր ընդունած եկեղեցական բարձր ատիճանին համար կարողութիւն և զօրութիւն մաղթելով։

—47 թիւ «Մանղուկ»ի մէջ յիշած էինք՝ Գուլդաբուի դիմի Թաղին ընակիչ Էֆտիկ Մկրտիչեան անուն տիկնոջ աղջկան՝ հանգուցեալ Բերուշ Ծարեան բէթեանի մեռասանահայ դասէի (ի հօրէ Ցոյն) ցարդ անկնունք մնացած ըլլալը։

Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրեանի յանձնարարութեամբ՝ Էֆտիկ Մկրտիչեանի տաներէցն եղող Խանճեան Տ. Գաբրիէլ Աւագ քահանայի ձեռամբ, յուսիս 15 ուրբաթ օրը՝ Իւսկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ՝ ի ներկայութեան երկսեռ հոծ ժողովուրդեան, հանդիսաւոր կերպով մկրտութիւնը կատարուած է՝ կնքահայրութեամբ նոյն եկեղեցւոյն լուսարարին, որ այս առթիւ իւրաքանչիւր մեծկակասանին՝ եկեղեցւոյ Մկրտարանը գտնուած պահարանին ջահերը և մոմերը վառած է։

Զի մոռնանք յիշել թէ՝ այդ մեծերեխային անունը՝ Աղանի դրուած է։

—Երուսաղէմատունի Նորոգութիւնը՝ գրեթէ այլեւս վերջացած կը համարուի։ Ասոր կահաւորումը միայն մնացած է այժմ։ Յովհաննէս Պատրիարքի 1832 թգ.ատաս Յին չինել տուած մեծ սրահին համար՝ այժմէն ընդարձակ գեղեցիկ կապերտ մը գնուած է ուժան գնով։ Երուսաղէմատունին նախորդ չէնքը կառուցուած է՝ Երուսաղիմայ Դաբրիէլ Պատրիարքին և Պոլսոյ Աղանի վերածնեալ Սանթինոս Պատրիարք օրով։ Այդ ատենները՝ Երուսաղիմայ Պատրիարքական փոխանորդութիւնը կը վարէր՝ Զմիւռնացի Յովհաննէս եպիսկոպոսը (ապա Պատրիարքի Ս. Երուսաղիմայ) որ սիրելին հանդիսացած էր ժամանակակից գրեթէ բոլոր Ամիրայից։ Երուսաղէմատան չինութեանը նիւթապէս սատարող գլխաւոր Ամիրաներուն անունները՝ զանազան ձեւերով ակարկած ու յիշատակած է՝ այն ատենի մեծանուն գրողներէն Փէշտէմալճեան Գրիգոր պատուելին, իր գրած մէկ յանգաւոր յիշատակարանին մէջ՝ որ տակաւին անեղծ ու անվթար արձանացեալ կը մնայ Երուսաղէմատան նկարազարդ գաբակին ճակատը՝ գեղատառ։

Այդ յիշատակաց արժանի արձանագրութիւններէն յայտնի կը տեսնուի թէ, Երուսաղէմատան նախկին չինութեան ժամանակակից սատարողներն Եղած են՝ Ամիրայից Ամիրան՝ Պէղճեան Յարութիւն, նոյն ատենի սեղանաւորաց արհեստապետ՝ Փիշմիշեան Միքայէլ Ամիրան և Հոգւոց Ամիրան։

Այս անգամուան վերաշինութիւնը՝ աւելի վայելուչ եղաւ, ու նորանոր գիւաերու պատճառ դարձաւ։ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան՝ հինցած, վատած կարասներուն մէջէն՝ հինաւուրց ընկուզենիէ գեղակերտ շարժական զարդադարան մը, ու նրբաչէն զարդադարան մը դուրս հանեց. նորոգել տուաւ, որոց կղպակներն իսկ երկաթագործութեան հիանալի գործեր են։ Այդ գտնուած ընկուզենի զարդեղէնները՝ բաւական մեծկակ գնով գնահատողներ ու ծախու առնելու համար թելադրուներ ունին, սակայն Տ. Գէորգ Սրբազան՝ իրրեւ Սպիտակեան յիշատակներ ու զարդեր, զանոնք պահել կ'ուզէ իր աշխատութեան յատուկ սենեկին մէջ։

—Շաբաթ օր Մայր Եկեղեցւոյ մէջ փառաւոր հանդիսաւորութեամբ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ ի յիշատակ հոգւոյ Գարակէօզեան ազնուատոհմ գերդաստանին ննջեցեալ։ Մայր Եկեղեցին ամբողջ Լամբերով լուսազարդուած էր. Պէղճեան և Լուսաւորչեան երկսեռ վարժարանաց հարիւրաւոր ուսանողները Ուսուցչական մարմնոյն հետ դասին մէջ կեցած հոգեհանգստեան ատեն իրենց «Լուսաւորեայի» մասերով ժողովրդեան հետ հանգէսին տխուր տպաւորութիւնը կը չեշտէին։ Պատարագիչ Սրբազանն էր՝ Նրուսալիմայ պատր. փոխանորդ Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս Երէցեան, որ ազդեցիկ քարոզով մը օրուան Լուսաւորչի տօնը բացատրելէ վերջ գրուատեց նաեւ Գարակէօզեան գերդաստանի ազգին մատուցած ծառայութիւնները, ի մասնաւորի յիշեց այդ գերդաստանին պատուական նահապետ՝ հանի Գրիգոր էֆէնտին, որ Թաղին Լուսաւորչեան ազգինց վարժարանը վերաշինեց։ Գուսի Գաբուցիք չատ գոհ մնացին Թաղ. Խորհրդոյ այս երախտագիտական ցոյցէն, և օրուան խօսակցութիւնը դարձաւ Գարակէօզեան գերդաստանի անդամոց բարեգործութեանց վրայ։

Խմբագրութիւնս ալ կը փութայ սոյն Ս. Պատարագի և անուան տարեդարձի առթիւ իր շնորհաւորութիւնները յայտնել Գրիգոր էֆէնտիի, որ ազնուութիւն ունեցաւ արշամարհել լրագրական նպատակաւոր թշնամանքները, որ երբեմն սուր վիճակ մը ստանալով, մինչեւ՝ անդամ ինքզինքը ցուցնելու համար՝ փաստաբան մը համարձակեցաւ Շերիի գատարանը հանել կասկի ծանօթ խնդիրը զոր կրօնասիրելով խոյ եղաւ, սակայն Գրիգոր էֆ. չուզեց օգուտ քաղել այդ առիթէն և յաղթանակէն և վճռանութիւն ունեցաւ ազգին վճարելու 20,000 ոսկիի պատկառելի գումար մը, երբ իրաւագիտական զօրեղ իրաւունքներ կը պակսէին և բարոյական պարտականութիւն մը միայն կը տիրէր։

Զը՞ բարձրանար Գարակէօզեան էֆէնտին և իրաւունք չտանա՞ր մեր երախտագիտութեան, երբ գիտնալով այս ամէն պարագաները, իր և իւր գերդաստանին կողմէ սիրայօժար կու գայ նուիրել ազգին հիանալի Որբանոց մը իր հաստիներովը ապահովուած։

—Կէսմէկ Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ նորոգ կազմակերպութիւնն համար ընտրողական ժողովի գումարելու համար՝ երէկ Տ. Վահան Ս. վարդապետ Յակոբեան Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ Խորհրդարանը երթալով, նախնական գործողութեանց ձեռնարկեց, և թաղային ընտրողներու հաստատագրակը պատրաստել տուաւ։

—Յաջիկայ տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցի պատրաստութիւնը՝ իր ճոխ պարունակութեամբը ոչ նուազ կը հետաքրքրէ մեր ընթերցողները չատերը, մանաւանդ ատոր պատրաստութեան շուրջը դարձուած զանազան երեւոյթները։ Ուստի, կը փութանք այսօր այդ մասին քիչ չատ մը քաղած ծանօթութիւններն հաղորդել ընթերցողաց։

1902ի Օրացոյցին մէջ տեսնուելիք նորութիւններն են,

Օրացոյցի պատմութիւնը

Լեզուաքանական խնամուած ճիւղագրութիւն մը՝ հանդերձ տեսութեամբ։

Կ. Պոլսոյ գաղութին ծագումը՝ հանդերձ լեզուաքանական և ազգագրական տեղեկութեամբ։

Հայոց ցեղագրութիւնը՝ մարդաբանական տեսակէտով։

Դպրոցներու պատմութիւնը՝ թէ՛ Պոլսոյ և թէ արտասահմանի Հայոց։

Հայոց, Յունաց, Լատինաց և ուրիշ արևելեան քրիստոնեայ ժողովրդոց տօներու բաղդատական ուսումնասիրութիւնը։

Թուրքիոյ զանազան հասարակութեանց ազգագրութիւնը։

Թուրքիոյ քրիստոնեայ նուիրապետութեանց ծագումը, զորս ամբողջապէս գրած և պատրաստած է Խաչիկոց Դաւիթ էֆէնտին։

Նոյնպէս, Յարութիւն էֆ. Մրմրեան մասնակցած է Ընդարձակ Օրացոյցի աշխատասիրութեան, զրկելով 18րդ և 19րդ դարերու մէջ Հայ Ճշմարտութեանց կենսագրութիւնը, զոց վերաբերեալ կը լսենք թէ, 3—4 ոսկի պիտի ստանայ։

Սիմոն էֆ. Զէօտէկեան՝ հեղինակ Առաջնորդ Վանական Սեթեան պարբերականին, յեկեալ Օրացոյցին համար՝ սեղանաւորական ու պանդխտի գործազութեանց նոր ուսումնասիրութիւն մը պատրաստած է երեք ծակիի համեստ վարձատրանով մը։

Ս. Յակոբայ Որբանոցի դասատուներէն և «Մանզումէ»ի աշխատակից Նեղէն Միքայէլ էֆ. Ղալայանական՝ Տիւ. Եղերագրական մասը գրած՝ և փոխարէնը մէկ լիրայի սակարկուած է։

Աղգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան դասագիրք՝ Գալֆական էֆ. Գիւղասանասութեան մասը տասնեակ է։

Աղէքսանդր էֆ. Փանոսեան և Գրիգոր էֆ. Զօնրապ գրական մէկ մէկ կտորներ պիտի ունենան եղեր։

Իսկ Տօքթ. Տաղաւարեան Նազարէթ էֆ. Ընդարձակ Օրացոյցի խմբագրութեան մէջ բաժին մը առած չէ, այլ միայն ձեռագիրները Դաւաքելու կարգադրելու և փորձերը սրբագրելու հոգը տարեցած է, որ արդարև հայ և անդնդատեսի գործ մէ՛ հ.։

Հարկ է ըսել թէ, արդէն ներկայացեալ Օրացոյցի ընդհանուր ծրագիրն ալ մանրամասնօրէն Խաչիկոց էֆէնտին պատրաստած է։

Եւ գիտէ՛ք, Տօքթ. Ֆազլաբեան էֆ. ինչ հասուցանել դալ է ի փոխարէն կամ ի վարձ Խաչիկոց էֆէնտիի սոյն բովանդակ աշխատութեանց ու գրական աշխատութեանց՝—ՆՈԹԸ ԼԻՐԱ ՄԻԱՑՆ։

Իրաւունք է այս։

Հապա մնացած գրամները, ո՞վ պիտի մարսէ։

Ա՛հա՛ այս գրական գնդատուութեան կամ անարդարական վարձատրութեան խնդիրը այսօր օրակարգի խնդիր եղած է Հիւանդանոցի պատասխանատուներուն մէջ։

Ամէն մարդ դիտէ որ՝ այդ ընդարձակ Օրացոյցի պատրաստութեան համար արդէն «50» լիրայի գումար մը որոշուած է, որուն «15» լիրան կանխավճար թերհաւ։ զանձած է Տօքթ. էֆէնտին։

Խաչիկոց Դաւիթ էֆ.ի համար կարծես բաւական չէին իր նիւթերը հաւաքելու ու դասակարգելու համար քաշած յոգնութիւնները, հիմա ալ դասախօսութեան ժամերը զոհելով, կ'երթայ կուգայ Մեծ Նոր Խան Հիւանդանոցի գրատունը և կը ըսդրէ Տօքթ. Տաղաւարեանի կողմէ լիներ վճռած այս գոյն գումարին համար։

Մենք կը յուսանք որ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնը՝ ուշ կամ կանուխ արդարախոհութեամբ պիտի անօրինէ սոյն մասին հարկ եղածը, չի զրկելով բնաւ իրաւունքը Խաչիկոց էֆէնտիին, որ պատրաստած է յառաջիկայ չարթու ամուսնանալու համար և ուսեալ օրիորդի մը հետ։

ԹԷՎՁԻՀԱՏ

Տիարպէքիր վիլայէթի սանիլինաէ Բալու գազաթը գայմագամ մուավինլիյի՝ Միտիաթ գաղաքը Թաղրիրաթ քիթապէթինաէ պուլունմաշ օլան Ապտիւլ Մէսիհ էֆ.է թէվֆիզ պույրուլմաշ պրր։

Սթանպոլ Բօլիս Մէճլիսի ռէյսի սանատ Հիւսէյին վէ բօլիս սէր միւֆէթթիշի Նուրի վէ մէմուրլարը ղնպրթասան Ապտուլլահ Թէվֆիզ էֆէնտիներէ թէրֆիէն ռիւթպէլ ուլէա սընդիր սանիպ՝ վէ պարէյի Զապթիյէ մէրքէզ բօլիսէր գօմիսէրի ռիֆ՝ Նուման էֆէնտի ռիւթպէյի սալիսէ թէվֆիհ պույրուլմաշ պրր։

ՆԻՇԱՆ

Եուսան սէֆիրի Բրէնդ Մանվոքօրանթօ ճէնապպէրինէ մուբասսա նիշանը ալիի Օսմանի,

Ալմանիատա Պոն սարբիֆիսնընը հրգիլլաբրնէ վէ պաքիէրքօ օթիթմուալիմի Մ. Ֆինկլէրէ իբթիդի ռիւթպէյնէն Մէճիսի,

Մ. Ֆինկլէրին զէվճէսի Մատամ Ֆինկլէրէ իշլեմնէի ռիւթպէյնէն Շէֆաքաթ նիշանը Հիւսայունը իսան պույրուլմաշ պրր։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Եուսան սէֆարէթի պաշ թէրճէմանը Մ. Նաուսա ալթունն Լիյագաթ միտալեասը իսան պույրուլմաշ պրր։

ԲԱՐԻՁ ՊՕՐՍԱԸ

ՊՈՒ ԿՈՅՆԷՊՆ

Յունիս, 29 1901

Ֆրանսայ էսքամը	100.22
Ռէյխ	310
Գօնսօլիտ.	25.02
Շրմէնտրիէր	111.
Պանգ. Օթօման	543
Թրանսվալ	86.

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ա.ՎՁԸ Ա.Լի. — Մահքիմիյէթլէրի միւտէթիմին իշլեալ իքթիսնի պիթիրմիշ օլան մահպուսիսին Ա.ՎՁը Ա.լի իլէ թէսլիյէլէրի Ֆէրման պույրուլմուշ օլորընտան ճումա էրթէսի կիւնիւ Ֆապսխանէյի ումումիսէն 87 էրքէք վէ 5 գասրն սալը վէրիլմիշ օլորգլարը կիսի Պէյօղլու վէ Իսկիլիսար մահալլէսինանէլէրինէն տախի պու մլուսուլիւէր սալըվէրիլմիշլէր պրր։

Պու պապուէքի իրատէի Սէնիյէ Ասլիյէ նէզարէթի ճէլիլէսինէն վիլայէթը Շանանէյէ պա թէլէֆրաֆ պլիսիրիմէլի, վիլայէթի վէ սանճաղլար հնպսխանէլէրինէ պուլունան վէ մլուսէթի մահքիմէլէրինին սիւլանընը իքմալ իսէնլէրէ սալը վէրիլմիշլէրտիր։

ՐՈՒՄ ԲԱԹԹԻԻՆ էֆէնտի հաղրէմլէրէրինէ աթիյէի Սէնիյէ տախի ինայէթ ու իսան պույրուլմուշ օլորընտան պաշ քիթապէթի ճէլիլէսէ պիր արիզէյի շիւքրանիյէ թաղտիմ էյլէմիշ պրր։

—Բամ Բաթրիգի էֆ. հաղրէթլէրի վիւքէլլայը ֆէխամ հաղարաթընին գօնագլարընը տօլաչարագ զիյարէթ էյլէմիշ պրր։

ՍԱՏՐԱՁԱՄ տէօվ. Խալիլ Ռիֆաթ բաչա հաղրէթլէրինէն տատաար ալթլէրի պու կիւն Գարլըսաար գաբլըճաճլարընա ազիմէթ իսէէլլէր պրր։

ՖԻՐՍԱՐ.—Տրամա հապսխանէսինէն 7 նէֆէր միւճրիմ թարրիսանէն 3 կիւն էվվէլ գաչմըշլար իսէ տէ ֆքիսի եագարանմաշ պրր։

ՄԻԼԱԳՈԱԹ.— Ֆրանսայ սէֆիրի էվէլքի կիւն Սաարգատ վէ իարիճիլէ ննգրը բաչալար հաղարաթընը զիյարէթ էյլէմիշ պրր։

ՐՈՒՄԱՆԵԱ. իլէ ազտ օլընմաճագ թիճարէթ մուահէտէսի միւզաքէրաթընա մէմուր գօմիսիօն էվէլքի կիւն իսթրիհիլէսէ ինիգաա իմիշ պրր։

ԵԱՆԿԷՆՃԷԼԷԳ. — Գուլէ Դարուսընտա Եիւքսէք գալաթրրմաա պիր նումայիշլօլը աբարթրմանընն պիրինճի գաթ նէբտիվանընն ալթընտան էվէլքի կիւն պիրէշ գուռնուր իմիշ իսէ տէ պասարըլմըշ իսի։ Նէբտիվանընն ալթնտա դաղը թաչալար պուլունմըշ վէ ապէյնն տախի պէօյէ դաղը թաչալար իւգէրինէ գաղայէն տիւմէյուպ գասէն գօսբրաբաը անլաշըլմըշ վէ թանգիգաթ իլէրու կէօթիւրիւտիքտէ եանընդն զոհնուր իսէն դաթտա օթուրան Մայեր էլպիսէ մաղազասը ուշագլարընտան ճօրտի վէ Ռումէլի չըմէնտֆէր գումբանեասը եազընճքը իթալեալը Բօլէ նամ չախալարընդ էշեալարընը իչէր եիւղ լիրայա սիկորթալը օլարընը վէ հալալրա քի հէր իքիսինին անճագ եիւզ լիրալըգ էշեասը պուլունարը Նէմաչըլմաղլա պէճալարընն գանանէն եանկընա ռէյսան վիրմէյէրի իչուն հէման թէվֆիգի խտիմէյէրի իլէ թանգդգաթլարը Պէյօղլունտա իսթրա օլունմագտա պուլունմըշ պրր։

ԹԱԼԻՄ մուալիմլէրինէն Բօնդօֆ բաչա տիւն ալդէսի իլէ պէրսպէր Բէօսթէնճէ թարիդի իլէ պէրսպէր Ալմանիայա կիթմիշ պրր։

ԹԻՒՃԱՐԻՅԷ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ԲԻԱՑԱ

ՊՈՒԴՏԱՑ.—Պու հաֆթա 134 վագօն պէյազ Ամնատօր դարբընդ վէ 3200 քիլէ Սինօպրն ֆուռնաք պուղտայի վէ 4500 քիլէ Կիրքա կէլմիշ վէ սաթըլմըշ պրր, Մարսիլիատա պէրաիեանդա 17 1/2, Նիգրայէֆ 16 1/2 վէ Մարեանօքուլօս 17 ֆր. պրր։

Սէրթ պուղտայ միւվարէսաթ վէ սաթըլը օգդասը 30 1/2—31 1/2 բարատան 10000 քիլէ օլմը պրր։

ՁԱՎՏԱՐ.—Մէկմանա պուլունմասը ընտան ճուամէլէ օլմամը պրր. Ֆիյաթ 20-21 բարա պրր։ Իրմիրսէ օգդասը 38-40 բարատան (Մէճիա 33 ղրշ. ճիւգիս մուամէլէ օլմուշ պրր։

ԱՐԲԱ.—Պու հաֆթա քիլէսի 9 1/2 10 դրուշան 8,000 քիլէ բուամէլի վէ Մէրսին արբասը սաթըլմը պրր։

Իզմիրսէ քիպտա կէվէնէք պրր։

Եէրլի մալլէի քիլէսի 11 3/4—15 ղրշ. ա վէ Ուշագ մալլէրի քիլէսի 11 1/2—12 1/4է գարար ճիգիչ սաթը օլմուշ պրր։

ՄԸՍԸՐ.—Բիտպա տուրկուն վէ սաթը ազ պրր. օգդասը 21 բարատան 1500 չուվալ Պարիզն մալի սաթըլմըշ։ Էվվօրա իչին Իզմիրսէ 38-40 բարա պրր։ Մարսիլիատա Թունա 15 1/4 ֆր.։

ՆՈՒԼԱՖ.—Պու հաֆթա հիչ սաթը օլմամըշ պրր։ Գիմիրճի մալ եօգ պրր։ Մարսիլիատա պէյազ Աէլանիկ 15,75 Թէքիրտաղը 16,50 ֆր. պրր։

ՏԱՐԸ.—Պու հաֆթա սաթը օլմամըշ պրր։ Իզմիրսէ կարնան օգդասը 23-25 բարա՝ էվէլ պէյազդն ֆդդասը 23-48 բարատան պիր մեգտար սաթը օլմըշ պրր։

ԳՈՒՇ ՕԹՈՒ. — Պու հաֆթա մալ հիչ սաթըլմամըշ պրր։ Մարսիլիատա Թէքիրտաղը 21 1/2, Իզմիր 36-37 բարա պրր։

ՔԻՖԷՆ ԹՕՀՈՒՄՈՒ. — Պու հաֆթա հիչ սաթը օլմամըշ պրր։

ՔԷՆԷՎԻՐ.—Սաթը եօգ։ Իզմիրսէ օգդասը 55-72 բարատան ճիուղիմուամէլէ օլմըշ պրր։

ՍՈՒՍԱՄ.—Պու հաֆթա իչերիմէէթիմօլմագիպլէ 100000 սաթըլմըշ Բիտպամըզտա սաթըշօգ։ Իզմիրսէ գարա մալինին գրչէրի 94-96 բր. ճիուղի մուամէլէ միւշահէսէ պուտմըշ պրր, Մարսիլիատա ալա պէյազ շարգ մալինին գրչէսի 14.25 վէ խարճը ալէտ 13,50 պրր։

ԱՆԻՍՈՆ.—Պու հաֆթա սաթըշ էհէմիյէթսիզ պրր։ Սաքքը Մալինին գրչէսի 7-7 1/2 ղրշ. իսիյօր։

ՖԱՍՈՒԼԵԱ.—Պու հաֆթա հիչ մալ սաթըլմամըշ պրր։ Մարսիլիատա Թունա 27 պրր։

ՆՕԽՈՒՏ.—Պու հաֆթա գրչէսի 48-50 բարատան 200 չուվալ Պալրքէսիրին նօխատը սաթըլմըշ պրր։ Իզմիրսէ բիտպա մէթրուդ վէ ֆիյաթ 60-70 բարա պրր։

ՊԱԳԼԱ.—Պու հաֆթա հիչ սաթը օլմամըշ պրր։ Իզմիրսէ 33 բարատան, պիր մգտար մուամէլէ օլմուշ պրր. Մէվճուտ 4,000 չուվալ պրր։

ՈՒՆ.—պու հաֆթա 3000 չուվալ Հօճա պէյ 3000 չուվալ իքիսնի Վարնա, 2400 չուվալ Սամսուն վէ 400 չուվալ Պէրկոս կէլմիշ վէ սաթըլմըշ պրր։ Հօճա պէյին ֆիյաթը պիրինճի 94 98 լիրա 100 ղէն։

ԹԷԼԵԳՐԱՖ

ՏԻՒՆԷԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԷԹԲՍՊՈՒՐԻ, 29 յունիս.— Զար հաղրէթլէրի Զին մուհարէպէսինաէ սէպգամ իսէն Հիւսուի իրամէթինայէն տօլայը մէյնէրալ Զերբիգվիչէ պիրինճի բութպէսէն Սէնթ Ան նիշանը իլէ պիր գէլըճ իթա իթմիշ պրր։

ԲՐԻՍԹՕՐԻՍ.— Պօէրլէր Տէլարուա դիրը, կարեկցութենէ աւելի հետաքրքրել տալա խորհուրդ մը կամենցնելով սա քանի մը ցամաք ու ծովդ առերուն մէջ։ Եւ ու դէն կը կարդանք, ո՞վ ըլլալուն գաղտարէն յեսոյ մեր մէջ կ'արթնայ պան մը սանկ ունդրնալ մը հէք արկածելին համար, որուն քունը օրերով այդ աղի թացութիւններուն մէջ պիտի չարուանակուի, ծիսանքներու վրայ օրորուն, մինչև որ դիակը քայքայի և ալիքներ քշեն նետեն զայն ամայի ծովափ մը։

Գ.

Մայիս 15ը կիրակիի կ'իմար նայն տարին։ Արեւելցի ժողովրդին համար դիտած է, դալտնի հրապոյր մը կայ պատուրուած սա ամսուն սկիզբին ան էջսին մէջ։

Երիտասարդներ, ամէնքն ալ հրնապարակի մարդիկ, գեղեցիկ ժամանց մը սարքած էին առջի գիշերուընէ և առաւուն՝ արշալոյսէն առաջ ճամբայ ելեր էին Դասբրիզէն Ալէմտաղ, չորսերնին բաց կառքի մը մէջ և սառներնին ձիով։

Հեծողները պայծառ գեղին հեւակերու մէջ կարապարած էին տուարներնին, համագոյն ձեռնոց, իրենց հանդերձանքը թուխ թաւիշէ, վերջապէս ըսելիք չի կար այս վայելուչ «ֆէլլա»ներն։ Դրուխնին կը ծիսար մուտքի «էֆֆէ»ներ՝ որոնց ճուլքի զարդուն ծոպերը ուսերու վրայ կը ցանկանէին խօլարար, ամէն անգամ որ երիվարը խեղդոնար իր քալուածքին մէջ։

Հուսուրը հանդնոնուն, տրուը դեռ վարանքի մէջ էր ցանելու։ Իշան ձիերնէն, նախաձայնին ըրին և պոչնոսով կամ խմելին մա՛րջ մա՛րջ, այն ումպ մը ջուրին տուլ՝ զոր կուլ տրուած օդին կը պահանջէր։ Մէկերնէն ոմանք իրենց գլխանոցը պնտնցին աչքի այն նարը ծիլերով զոր դիզելու բսպիկ աղջիկներ փունջ փունջ ծախել կեան էին՝ մշտակայ առուի մը եզերքին տէմիրեսլ խաթթը իւզերինտէ իքի միլնիֆերիա Ինկիլիզ խաթիչքեամընա հիւճիւմ իթմիշլէր իսէ տէ, պիր Ինկիլիզ ղըրնը թըրէնի խմաատա կէլտիկնտէն, Պօէրլէր՝ կերի տէօնմէյէ մէճպուր օլմուշլար սրր. 20 Պօէր թէլէֆ օլմուշ սրր։ Ինկիլիզլէրտէն 4 քիշի մէճբուհ օլմուշ սրր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Բարլամէնթօ բէյնի Մ. Արմիտնը Մ. Դանալլաարն եէրինէ վէ միւսթէֆի խարիճիյէ նազըրընը եէրինէ չիմտիքի Տախլիյէ նազըրը Մ. Մօրէնին Թային օլանճաղը ումումէն զանն օլանճագտա սրր, Պաշ վէքիլ Մ. Սակասթանը միւմքին մէրթէպէ գապկինէակի ուղուն միւտտէթ չալըշանաղը թէէմին օլունյօր։

—Մ. Վէկա սրր Արմիժօ՝ Գօրթէզ մէճլիսինտէն խաթիֆա էյլէմիշ սրր, եէրինէ Մ. Կամալիժա նամէղգաչիկնի վազ էյլէմիշ սրր, քէգա Խարիճիյէնազըրընը խաթիֆա խաչէէյի վէ մուամիլէյէրին եէրինէ տէֆթի Մ. Մօրէնին Թային օլանճաղը էյնիսիլիյօր։

ՊԷՐԼԻՆ.— Պէրլին իլէ Բարիզ արասընտա թէրթիպ օլանան պէօյիւք օթօմօպիլ եարըշընտա Մ. Ֆուրնիյէ ամիէրլիրնտէն մուգատտէթ Պէրլինի միւսաֆիրլիքտէ իթմիշ սրր. մամիլէյ՝ էնալի թամաֆրինման բարլագ սուրէթաէ ֆաթիգվալ օլունմըշ, վէ ասքերի պանտ ի Ֆրանսայ մարշընը թէրէնտիւմ իթմիշ սրր։

—Լաբրանիտ սրուլլանն պանքէր Մ. Ռիւհման Ինթիհար էյլէմիշ սրր։

ՐՕՄԱ.— Բարլամէնթօ պիւանէյի դասագլ իթիֆաքէն նօնրա պիրա միւսաէթ թաթիլի միզգաքէրաթ էյլէմիշ սրր։

ԲՐԱԿ.— Բարիզ ֆիլէթիյէ մուրթախասարը Բրարա միւսամէյէթ իսանմակ ֆէվզէյաաէ՝ Հիլդանի գասրէրա նամի օլմուշլար սրր։

ՀՕՆՏՐԱ.— Արմէլրապ խաթիֆա իսէնն Պօէրլէր՝ մուհարիպէյէ սէվմամ գարար վէրմիշլէր սրր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՐՕՄԱ, 30 Յունիս.—Ֆրգայի պահպէյնին մէճլիսի մէպուսանաա պու սէֆա զարրաարը մուվաֆագյէթսիզլիք նէթիճէսի օլարագ իլէրլեալ դապկինէ սէյնէրինէ հիւճում ֆրէրինտէն սարը նասրդր իլէմիշ սրր։ Հէյնէթի նազարը թաղտիմ իտիլէն ումմրը մալիյէ հազգնտաքի լայիհայը գանանիյէնին արարը մեգիլոսէ քէմալը սուհուբէթիէ թարվիյ վէ գնարալ իսիլէճէյնտէն էմին սրր։ Լէվայիի մէկլքիւրէ հազգնտաքի միւզաքէրաթա էնտիւմիւզաէքի յուլիսին էվայիլինաէ իսթիսար օլընճաճաը մուգարրէր սրր։

ԲԱՐԻԶ.— Մանամանիր վալիսի ժէնէրալ Կալիէնին գարիպէն ամէնէթ խուսուզ եէրինէ մէմուրիյը միւլքիէնէ՝ ոն պիրինին թային իսիլէճէյի խասպէր ղերիյօր։

—Ամիթերամանան իչար օլընորընա կէօրէ Իսմիա Պրուսը միւսաթէմլէքէսինէ ֆիլիմնկիլիէնին ֆէնտարգալարը թասամիսի իսանաւ ժէնէրալ Ֆրէնչին հարաքէթի մէզքիբէնին էնտիւսիւմագտան ասիրլ պուլունարդրը բէիսը հիւբիւմէթ Մ. Դրիւկէր թէէմին իսրյօր։

հանքած։

Ժողովրուեցան, ձեռքը գդուանքներ տուին միրուն պարանոցին, կօշիկներ ասպանդակներու կառչեցան և,

—Ան ռէՃը... ձայնով խումբը միսերան։

...Անտուին կախարդող չուքրո՛ն մէջէն երբոր դուրս պացան ձիերն ու կառքը, հայգեղի խանմիները սկսան երեսին ցուցնել մէկիկ մէկիկ՝ թաւուանները նկարչային ընդհատումով։ Խումբը գեղ ժամանելու ուրախութեամբ լեցուած, մանաւանդ թարմ առած հոն՝ ծառաստանին տակ պարակոր կինեքուն ներկայութենէն, սկսաւ երգել լիակոսրդ։ Երկուքին էֆոմենէն աշխոյժ կտոր մը կը պուռտային, երբեքնին տաճկավարքուտամը կը ծամծմէին, իսկ կառքին մէջէն մանտոլին մը կը թրդար, չարունակ թուխ տղու մը գլխով՝ որ ամբ ձախ այտին փակուցած՝ աղբիւ մը կը հեկեկէր, այնքան սրտաանդրէջ այնքան որ տեղաեղ միւսները կը լսէին յաչտակուն։

«Մօռա»ին բերանն էր հոս. դադար առնի քիչ մը։ Կառքը չորս դիէն գալարիքով խղդեցին, անիւներուն ճառագայթները, ծամքին կիսաշրջանները, ֆիրոզէ բաչերը, փոկերը, ականջները, բոլորը՝ ժանեկաձև պտերներով ցցուեալարդ։ Ցեսոյ չրթունքներ արգրուկի պէս փական ուսընդանուք կախուած տափշիչներու, մինչ ձիերը գլուխնին ցնցելով կը փունգտային արեւին ու փոշիներու մէջ, և քրտինքի գոլորշիներ մը յորդ կը ծառանար իրենց գաւակէն։

—Ծօ խնթ, կը պօռար, յարդէ լայնեզը փեղայրի մը տակէն դեր կորիճ մը՝ քովինին, ազայութիւն պէաք չէ, ինչ սիրաղ կտրած նասեր ես, կը

նոյ այս ցաւագին վերջաբանէն ետքը, առաջին հանդիպումին լռութենէն աւելի տխուր, կասկածագին։ Կը լսուէր նորէն վարագոյրին մեղմ ծփանքը բարձրուն վրայ և թաչունին երգը՝ յոգնած, ունչը կտրած, մինչ երկունքնէն և ոչ մէն —իրենց յուզումէն տարուած — կրցաս նշմարել դրան աջէևի սրահակը որ ասեն ասեն կը սարսռար, և որուն ծայրէն մաս մը կ'երեւնար, «ռոպ տը շանպրը»ի գորշ մաս մը՝ զոյգ մը գուլպայի հետ...։

Սուրբիկ ընդոստ ցնցուեցաւ,—«Ամրմինը» քացագանչեց ու նստաղած մնաց ակռնին վրայ։

Բ.

Ան ամրին, մայիս 2 թուականի առաւօտեան թերթէն նա կտորը մը՝ կրնար պատեր եղեր՝ «Ինչուն» կը հարցուի մի եա։

«Երէկ, կամուրջէն կղզի մեկնող «Մախսուսէի Շահին» շղթեանաը Սաուայ-Պուրնի համեղուն անծանօթ երիտասարդ մը ինքզինքը ծովը ձգեց։ Թէև նաւապետն իսկոյն ինցուց մեքենան և մակոյկ իջուցին ծով, բայց կարելի չեղաւ զինքը ջուրին երեսը տեսնել։ Ցեչեալը մաքուր հագ ուած, գլխարկաւոր անձ մըն էր։ Ջուրէն հանուած իր գլխարկին մէջ O և A տառերը կը կարդացուէին»։

Այնուհետեւ և ո՛չ մեկ թերթի մէջ այս լուրին նոր մէկ մանրամասնութիւնը կրող բան մը երեւցաւ։

Քանի՞ անգամներ սակայն անոր նը-մանող հաստատներու հանդիպած ենք ցրագիրներու մէջ դին թխմուած։ Կանանքին կամաւ բաժնուողներու, աշխարքէն անձայն անչշուկ անհետողներու դատանակամն են տատնք, զոր արկածին հաղեւոգովը կը չարէ խմա-

գիրը, կարեկցութենէ աւելի հետաքրքրել տալա խորհուրդ մը կամենցնելով սա քանի մը ցամաք ու անդրդ առերուն մէջ։ Եւ ու դէն կը կարդանք, ո՞վ ըլլալուն գաղտարէն յեսոյ մեր մէջ կ'արթնայ պան մը սանկ ունդրնալ մը հէք արկածելին համար, որուն քունը օրերով այդ աղի թացութիւններուն մէջ պիտի չարուանակուի, ծիսանքներու վրայ օրորուն, մինչև որ դիակը քայքայի և ալիքներ քշեն նետեն զայն ամայի ծովափ մը։

Գ.

Մայիս 15ը կիրակիի կ'իմար նայն տարին։ Արեւելցի ժողովրդին համար դիտած է, դալտնի հրապոյր մը կայ պատուրուած սա ամսուն սկիզբին ան էջսին մէջ։

Երիտասարդներ, ամէնքն ալ հրնապարակի մարդիկ, գեղեցիկ ժամանց մը սարքած էին առջի գիշերուընէ և առաւուն՝ արշալոյսէն առաջ ճամբայ ելեր էին Դասբրիզէն Ալէմտաղ, չորսերնին բաց կառքի մը մէջ և սառներնին ձիով։

Հեծողները պայծառ գեղին հեւակերու մէջ կարապարած էին տուարներնին, համագոյն ձեռնոց, իրենց հանդերձանքը թուխ թաւիշէ, վերջապէս ըսելիք չի կար այս վայելուչ «ֆէլլա»ներն։ Դրուխնին կը ծիսար մուտքի «էֆֆէ»ներ՝ որոնց ճուլքի զարդուն ծոպերը ուսերու վրայ կը ցանկանէին խօլարար, ամէն անգամ որ երիվարը խեղդոնար իր քալուածքին մէջ։

Հուսուրը հանդնոնուն, տրուը դեռ վարանքի մէջ էր ցանելու։ Իշան ձիերնէն, նախաձայնին ըրին և պոչնոսով կամ խմելին մա՛րջ մա՛րջ, այն ումպ մը ջուրին տուլ՝ զոր կուլ տրուած օդին կը պահանջէր։ Մէկերնէն ոմանք իրենց գլխանոցը պնտնցին աջէն այն նարը ծիլերով զոր գիզելու բսպիկ աղջիկներ փունջ փունջ ծախել կեան էին՝ մշտակայ առուի մը եզերքէն

տէմիրեսլ խաթթը իւզերինտէ իքի միլնիֆերիա Ինկիլիզ խաթիչքեամընա հիւճիւմ իթմիշլէր իսէ տէ, պիր Ինկիլիզ ղըրնը թըրէնի խմաատա կէլտիկնտէն, Պօէրլէր՝ կերի տէօնմէյէ մէճպուր օլմուշլար սրր. 20 Պօէր թէլէֆ օլմուշ սրր։ Ինկիլիզլէրտէն 4 քիշի մէճբուհ օլմուշ սրր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Բարլամէնթօ բէյնի Մ. Արմիտնը Մ. Դանալլաարն եէրինէ վէ միւսթէֆի խարիճիյէ նազըրընը եէրինէ չիմտիքի Տախլիյէ նազըրը Մ. Մօրէնին Թային օլանճաղը ումումէն զանն օլանճագտա սրր, Պաշ վէքիլ Մ. Սակասթանը միւմքին մէրթէպէ գապկինէակի ուղուն միւտտէթ չալըշանաղը թէէմին օլունյօր։

—Մ. Վէկա սրր Արմիժօ՝ Գօրթէզ մէճլիսինտէն խաթիֆա էյլէմիշ սրր, եէրինէ Մ. Կամալիժա նամէղգաչիկնի վազ էյլէմիշ սրր, քէգա Խարիճիյէնազըրընը խաթիֆա խաչէէյի վէ մուամիլէյէրին եէրինէ տէֆթի Մ. Մօրէնին Թային օլանճաղը էյնիսիլիյօր։

ՊԷՐԼԻՆ.— Պէրլին իլէ Բարիզ արասընտա թէրթիպ օլանան պէօյիւք օթօմօպիլ եարըշընտա Մ. Ֆուրնիյէ ամիէրլիրնտէն մուգատտէթ Պէրլինի միւսաֆիրլիքտէ իթմիշ սրր. մամիլէյ՝ էնալի թամաֆրինման բարլագ սուրէթաէ ֆաթիգվալ օլունմըշ, վէ ասքերի պանտ ի Ֆրանսայ մարշընը թէրէնտիւմ իթմիշ սրր։

—Լաբրանիտ սրուլլանն պանքէր Մ. Ռիւհման Ինթիհար էյլէմիշ սրր։

ՐՕՄԱ.— Բարլամէնթօ պիւանէյի դասագլ իթիֆաքէն նօնրա պիրա միւսաէթ թաթիլի միզգաքէրաթ էյլէմիշ սրր։

ԲՐԱԿ.— Բարիզ ֆիլէթիյէ մուրթախասարը Բրարա միւսամէյէթ իսանմակ ֆէվզէյաաէ՝ Հիլդանի գասրէրա նամի օլմուշլար սրր։

ՀՕՆՏՐԱ.— Արմէլրապ խաթիֆա իսէնն Պօէրլէր՝ մուհարիպէյէ սէվմամ գարար վէրմիշլէր սրր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՐՕՄԱ, 30 Յունիս.—Ֆրգայի պահպէյնին մէճլիսի մէպուսանաա պու սէֆա զարրաարը մուվաֆագյէթսիզլիք նէթիճէսի օլարագ իլէրլեալ դապկինէ սէյնէրինէ հիւճում ֆրէրինտէն սարը նասրդր իլէմիշ սրր։ Հէյնէթի նազարը թաղտիմ իտիլէն ումմրը մալիյէ հազգնտաքի լայիհայը գանանիյէնին արարը մեգիլոսէ քէմալը սուհուբէթիէ թարվիյ վէ գնարալ իսիլէճէյնտէն էմին սրր։ Լէվայիի մէկլքիւրէ հազգնտաքի միւզաքէրաթա էնտիւմիւզաէքի յուլիսին էվայիլինաէ իսթիսար օլընճաճաը մուգարրէր սրր։

ԲԱՐԻԶ.— Մանամանիր վալիսի ժէնէրալ Կալիէնին գարիպէն ամէնէթ խուսուզ եէրինէ մէմուրիյը միւլքիէնէ՝ ոն պիրինին թային իսիլէճէյի խասպէր ղերիյօր։

—Ամիթերամանան իչար օլընորընա կէօրէ Իսմիա Պրուսը միւսաթէմլէքէսինէ ֆիլիմնկիլիէնին ֆէնտարգալարը թասամիսի իսանաւ ժէնէրալ Ֆրէնչին հարաքէթի մէզքիբէնին էնտիւսիւմագտան ասիրլ պուլունարդրը բէիսը հիւբիւմէթ Մ. Դրիւկէր թէէմին իսրյօր։

Գ Ի Ս Ա Կ

Մոտոցոբիլներ գօնական օրերու
ՀԱՅ. Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Առաքել էֆ. Դարբիէլեանի սենեակը
ՄԷՐՃԱՆ, ԵԱԼՏԸԶ ԽԱՆ, ԹԻՒ 10
Գին 5 դահ.

ԵՕԼՃՈՒ ՎԷ ԲՕՍԹԱ ՎԱՔՕՐԼԱՐԸ

Եանրը լիմանը մը հարէ-
քէթ խուէէք վաքօրլար
ԻՏԱԼԻԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.— Մուսանիա, Պրուսա, Իզմէկէօլ, Եէնիշէհիր, Կէմ-լէյիկ։
ԻՏԱԼԻԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.— Սիւիվրի, Էրէյլի, Մարմարա, Պիղա։
ՐՈՒՄԱՆԻԱ.— Քէօսթէնճէ։
ԿԻՒՐՃԻ.— Կէլիպօլու, Գալէի Սուլթանիյէ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ։
ՃՈՆ ՄԱԿՏՈՎԱԼ.— Պուրկազ Վարնա։
ՐՈՒՍԻԱ.— Օռեսա Ճիւնուպի Բուսիա, Լէհիստան Պէսարապիա։
ԻՏԱԼԻԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ.— Էրէյլի, Պահրը Սիյահ, Գօզլու-Զօնկուլտաղ, Պարթըն, Զաֆրանպօլու, Ճիսէ, Սամսըրա։
ՊՈՒԼԿԱՐ.— Վառնա, Պուրկազ։
ԽՏԻՎԻՑԷ.— Միտիլլի, Իզմիր, Ճիսէ, Մէնդէքէ մուքէրրէմ, Մէնիմէն մինտէվիլերէ, Հիսէյտա, Սէնամա, Բօրթ-Սաիա, Իսքէնտէրիյէ, Հաթթէլի Մըսրիյէ, Սուսան, Հապէշիսթան, Զին, Ճաքօնիա, Հինտիսթան, Աւստրալիա։
ԽՏԻՎԻՑԷ.— Պէրութ, Շամ, Պաղտատ, Եաֆա, Դուսըշէրիֆ, Ճիսէ, Մէնդէքէ մուքէրրէմ, Մէնիմէն մինտէվիլերէ Հիսէյտա, Սանամա։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշայի էլ-Իբ Ամ- 271

Վաճառատան մէջ կը ծախուին հարմարի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատան մէջ կը գտնուի նաև ֆրանսական և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերք մը։ Գուառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ ժան են։ 5—104

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմանիէյի՝ օն պիր սէնէ մուգատէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէէն պաշահատէիմէնէ, խուրուհ իթմիշ, վէ զայրէթ ու իսթիգամէթիլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ։ Էրպապը նամուս վէ լիյագաթատան վէ պիրինճի սընըֆ տավ վէքիլլէրինտէն մասրուֆ պիր զաթ սրը։

Քէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը աէրէօնէտ իտէր։

Պիր մէպլաղը մալիամ մուգապիլինտէ ալթը այրըգ վէ սէնէլիք ապօնէ գայա վէ գապուլ իտլէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիամաթ ալմագ իսթէեմէյէրէ պէյանը բէյ վէ իթթայը մալիամաթատան գաչմամագ։ Էքսէր տավալարատան բէյնի իւճարէթ ալմասրընը կիպի, բէք չօգալրընտա սուէնէն թէսվիյէտէ գուսուր էյլէմէգ։ Սապահլարը սաաթ 2—6ետ վէ ագշամլարը տախ 9—11է գատար եազըխանէսինտէ պուլունուր։

Իտարէխանէսի՝ Պապը Ալի ճատէսինտէ Մուսուլ խանընտա 6 վէ 7 նումէրօլը օտալար սրը։

Էն ալա վէ նէֆիս իրէքթէն մամուլ ՊԱՖՐԱ վէ ՍՈՒՎԻՑԾ քեաղըզլարը եալընը սիկարա մէրագլիլարընը մէմնուն էտէպիլիր։ Պու քեաղըզլարրն ֆէվքէլատէ մուէսսէրիյէթի մուգալիէրինին արթմասընա սէպէպ օլմըշ օլարընտան, գաբագլարրն տէրունինտէքի սէֆէր մէհրինէ վէ ալամէթի ֆարրգայը սայիրէյէ տիդգաթ օլունմասը թավսիյէ ընը։ 7—54

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ

Բէրա, Մէյ-Փազը, Կ-ըրթ-Սէրայ Կէյ, Թ- 255.

—o—

ՄԻԱՑՆ ԱՄԱՌՈՒԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

6	հատ Գապլէնէ պատկեր	30
6	» Վիզիթ »	20
12	» Մենեան »	15

Վեց հատ գապլէնէ պատկեր առնել տուող մը 50 ղրշ. եւ վճարելով կրնայ 40×50 մեծութեամբ «ակրանտիզըման» մը ունենալ։

ՆԱՏԻՐ լուսանկարչատունը իր չինած գործերուն գեղեցկութեան համար ու Եւրոպկն. զանազան լուսանկարչական մրցումներու մէջ բազմաթիւ մրցանակներու արժանացած և ԼԱՒ ու ԱԺԱՆ գործ չինելու մէջ ԱՆՄՐՑԵԼԻ մէկ հատիկ հաստատութիւն մը եղած է քաղաքիս մէջ։ 2—24

Նոթարական ամբողջ գործերով
հանձնարարեցէք
ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ
Գիրք աշակերտին
Լոյս տեսան Ս. Բ. Գ. պրակները
Մամուլի տակ են Դ. Ե. »
Ամբողջ գործը պիտի բաղկանայ
10 պրակէ
Բաժանորդագրին 25 ղրուշ
Դիմել, Սիրբէճի, Խորասանեան Խան
Գրատունեակ Սմբատ Դաւթեան
Դաւթեան էֆէնտիի բազմաթիւ օգտակար ու գործնական հրատարակութիւններու վրայ աւելցալով, այս վերջինն ալ կոչուած է անուշադ մեծ պակաս մը լեցնել գպրոցական գրքերու շարքին մէջ։ Վատահ ենք թէ «Նոր Դպրոց»ը ուսուցչաց կողմէ իր արժանի ընդունելութիւնը պիտի գտնէ։

ԵՒՐՄԻ ՊԷՇ ՍԷՆԷԼԻՔ ՄՈՒՎԱՖՓԱԳԻՅԷԹ

Էսկի վէ նէնի պէլ սօղուգլըղը վէ անըն վէխիմ նէթիճէլէրի հագգընտա 25 սէնէտէն պէրու իգրա օլունան թէճրիպէլէր նէթիճէսի օլմագ իւզրէ թարթը աճիվանէմտէն իյմալ օլունան «Դարսիլ Տօքթօր Զիա»տան խթիմալ իտիպ չիֆա պուլան բէք չօք զէվաթ թարաքընտան մուատտագ պուլունմըղը վէ մէգքիւր գարսիլ Եվրոբատան ճէլպ իտիլէն պու կիպի էավիյէյի խուսուսիյէյէ գաթ էնտեր գաթ ֆայիգ վէ միւրէճճահ իտուկինտէն կէրէք էնէի պաչամըշ վէ կէրէք սէնէէլերէ էսկիմիշ պէլ սօղուգլըղընը պիր տահա թէվէմէք վէ իտարա եօլու մնանէ վէ եումուրթալարա հիչ զարար վէրմէմէքիւզրէ գաթիէն թէչվիյէ էյլէտիյինտէն մուհթէրէմ էհալիսիզ պիր թազմ չարլաթանըգլարա իպգիալ վէ իդրար իտէն իլանլարա ալտանմամալարընը խալիսանէ թավսիյէ իտէրիմ. պիր գուրթուզը իսպաթա քեաֆի տիր։

Ուսմանի տէրօսը, Ստամպօլտա Ճըղալ օղլունտա, Սարը Ֆէզալանէսի տիր. Պահնէ-Դաքուսընտա Քիւչիւքեան Մհոքճեան էֆէզալանէսի իլէ պաչըճա էֆզա տէրօլարընտա վէ էֆզալանէլէրաէ սաթըլըր։

ԳՈՒԹՈՒՍԸ 15 ՂՐՇ. ՏԸՐ.

Թաչրատան թօխան վէ բէրաքէնէէ սրբարը գապուլ օլունուպ սիւրաթը միւմքինէ իլէ կէօնտէրիլիր։

Էֆզանը Ա. ԳՕԼՕԼԵԱՆ
5—20

ԻԼԱՆ

Իւսկիւտարտա Թրաշ Հասան Աղա մահալլէսինտէ Տօլապ սօգաղընտա մէրհում ալայ պէյի Անմէտ պէյին իւչ պալ խանէսի սարլըզ օլարընտան մէղքիւր մահալլէտէքի պագգալա միւրաճաաթ օլընա։

ՄՈՒՍԻԳԻ ՄԷՐԱԳԼԵԼԱՐԸՆԱ

Մէարիֆ նէզարէթի էճլիլէսի Եվրագ գալէմի խիւլէֆասընտան Հասան Թահսին էֆէնտի իլէ Նօթա վէ Ֆէնոնի մուսիգի մաալլիմի Զուլհաան Գրիգոր էֆէնտիէր Թարաքընտան հէր օր պէշ կիւնտէ պիր՝ մուսիգազմէն նէյր իսիլմէքտէ օլան եգհարը մուսիգի եահոտ մինթէգրով շարգը վէ գանթօ նօթասարընը իբիրտի ֆորմասը նէյր իտիլմիշ տիր։ Պիրէրթանէ էսմնէլէրինի հավէքճարանը մուսիգիյէ թավսիյէ իտէրիզ։

Մահալը ֆիրուսթի Պապը Ալի ճատէսինտէ 22 նումէրօլու Իսթանպօլ քիւթուպխանէսի, Մէրճանտա սաչէը Եզիա էֆէնտի վէ Էսկի Զապթիէ ճատէսինտէ Մէֆա Ֆօնօկրաֆխանէսիյէ սաիր մահէլլէր տիր։

Հրատարակեցաւ
ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԸ
Հոգեբանական Վէպ
Հեղինակ Բօլ Պուրթ
Թարգմանեց Օննիկ Զէյթէր-Սարֆ
Գին 6 ղրուշ
340 էջ մեծադ
Վստահ ենք որ այսքան դիւրամատչելի գնով համակրելի թարգմանչին այդ հրատարակութիւնը ընթերցող հասարակութեան կողմէ արժանի ընդունելութիւն պիտի գտնէ, որու համար հեղինակին և թարգմանչին անունները արդէն գրաւականներ են։

ՈՒԷՍԴԸՐՈՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԵՑԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851Տէ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարընն մէճմուի	ֆունկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպօլ, Պահճէ Գաբու, Ամանիատի Խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաչրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր ճէնթիլէր արանընմագտա տըր
ԻՍԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ամէրիգա գումբանիալարընն սերմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթբրընքի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթբրընն բրագիպլէրինէ թէֆէվվիւզ իսթիրմէկ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ = SALIBORINE

Էֆզանը ՎԱՍԻԼԱՔԻ ԹԷՕՏՕՐԼԷՏԷՍ ՊԱՎԱՇ Թարաքընտան թէրթիպ օլունմըշ տըր
ՄԷՃԼԻՍԸ ՍԸՇՇԻԷԻ ՈՒՄՈՒՄԷՅԻ ՇԱՀԱՆԷՆԻՆ ՐՈՒԽՍԱՔԸՆԸ ՀԱՒԶ ՏԻՐ
Մեճլիս-ը գօէֆՏօրլը Բարաֆընդան Բահրի վէ Բաստէյէ օլունմըշ տըր

(Ս ԱԼԻՊՕՐԻՆ) տէնիլէն թազ՝ «Եսթէլրը» Բէրլին «ալ «Եսմէգեն եալընը բարմագլարրն արասընտա հասըլ օլան ֆէնա գօգուլու եարբզգան մատաէլէրինի, իւֆի էնէթ, բիչիք վէ դաչընմալարընը տէֆ էյլէր։ Պուտան պաչգա, բարմագլար արասընտա նասը վէ նասըլլաչմըշ տէրիւէրի չըգարը չ սէրպէսթէճ կէվ էյէպիլիր։

(ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ) գօթուգ ալթընտա վէ սաիր գաբալը մահալլէրտէքի բիտ չիքլէրի, գօգուլարը իսիւիքլէրի վէ գաչընմալարը տաիսի գաթի սուրիաէ տէֆ էյլէր։

(ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ)ի գուլլանմպար՝ «Եսթէլրը» Բէրլին քէսմէէն հասէսինի թատտիգ իթմէքտէ տիրլէր։

Սուրէթի իսթիմալի գուրթանն տէրունինտէքի թարիֆատան անլաշըլը։

Ուսմամ տէքօսը Ֆընտըգլրտա 55 նումէրօլու Վասիլաքի Թօտորիսէս էֆզանէսի վէ պաչըճա էֆզանէսի էրտաք, էղա տէրօլարընտա վէ Պոն Մարշէ տէ գուրթուսու 5 (պէշ) ղրուշա, թաչրա էֆզանէսի էրինտէ վէ էֆզա տէրօլարընտա 6 (ալթը) ղրուշա սաթըլմագտա տըր։

Թաչրատան 6 ղրուշըգ բօսթա քուլու կէօնտէրէնէ պիր գուրթու ՍԱԼԻՊՕՐԻՆ կէօնտէրիլիր։

ԲԱԲԻԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ
1900
ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՖ
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՃՈՒՐ ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՆԻՒ-ՀՕՄ
NEW HOME
Մէղքիւր Սէրկիի Ումումիսինտէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR
բէգապէթիպ գազանմըշ տըր։
Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գառատր էմսալնա թէվէֆֆիւգ իտէր
Թիւրքիա իշիւն էէկեանէ ճանէնթասը Ց. Կ. ՄԻԱՆԵԱՆ Էվլաեարը
Մէրքէզի ֆիրուսթը Սթամպօլտա, Պահճէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատատէսի, Ն՝ 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ
ՇԻՒՊԼԷՐ Իզմիթ, Սիլիվրիտ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ
Թամիր վէ էօյրէթմէսի մէճճանէն տիր

ՏՊԱՐԱՆ
ՍԱՐԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատէսի, 38

Ձշգուրիւն, մարդասիրութիւն եւ արագութիւն նշանաբանն են Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանին.

Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանը կը տպագրէ բոլորովին ՆՈՐ տառերով Թուրքերէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Յունարէն և այլ լեզուով Գիրքեր, Հանդէսներ, Լրագրեր և Տետրակներ։

Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանը կը տպագրէ վաճառականական հաշուեցոյցեր, նամակագրութիւններ, հասցէներ, հարսանեաց հրաւիրագրեր, տոմսեր, այցաքարտներ, մանաղդեր եւայլն եւայլն։

Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանը ուղղակի կը թղթակցի գաւառներու հետ տպագրական բոլոր գործերու համար և գիրքերու տպագրութեան արտօնութիւններն ալ Մէարիֆէն առնել կ'ստանձնէ։

Տպարանս դիմող բոլոր յաճախորդք գոհ կը մնան։

ԵԷՆԻ ԻՏԱՐԷԽԱՆԷ

Իսթանպօլտա, Մագսուտիյէ խանընտա Նումէրօ 7

Էմլաք վէ արազի պէյ ու չիրա վէ ինթիգալ վէ թէվսիի ինթիգալ վէ իֆրազ վէ զայսէն սէնէտ իսրաֆը վէ վէրկի վէ սայիրէ վէ սիկուրթա իլէ պիլիսասա իգրազ վէ ինթիգրազ մուատմէլաթընա թէվասսութ խուսուսաթընը էնմիյէթ վէ թէսհիլաթը թամմէ իլէ տայիրէի այիտէլէրինտէ ազ պիր միւատէթ զարֆընտա իգրա իտէէյինտէն ասհապը մէսալիին կէրէք թաչրատա վէ կէրէք տէր սաատէթաէ սապգգ խթանպօլտա սէրէթէի խանընտա վէ էլէվմ պալըգ բազարընտա Մագսուտիյէ խանընտա Եէնի նումէրօլու եազըխանէի աճիպլիյէ կէրէք պիզզաթ վէ կէրէք պա թարիրաք միւրաճաաթ պույուրմալարը իլան օլունուր.

30—30 ԱԼԻԻՍԱՆՏՐ

ՏՕՔԹՕՐ ՀՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մուսիգիյէ փարիտէ միւատէթը մէտիտէ էմրազը տախիլի վէ ասապիէ քէսպի ինթիսաս իյլէյուզ սարա, է ըսրազմօս, իբթէրիք, եարբմ պաչ աղրըսը, նիւզիլ, ույգուսուզլուգ, ույգուսա կէվնիմէք, չօճուզլարը իտարա թուրամամալարը վէ էնվալ սինիրիսաթարզլարընը էլէկիթրիք իլէ թէսաֆի իյլէսիմի կիպի միտէ սուլարը, վէ մտէ սուլունը արթմասը վէ էքսիմէսի, պաղրբսաղ, գալպ, ագ վէ գարբաճիյէր վէ պիւյիւմէմէ էմրաղը տախիլիի սաիրէի ֆէնոնը թրպպրն էն սօն քէշֆիսաթը իւզրէ հէր կիւն սապահնան էօյլէնէ գառար իստանպօլտա օգճիլէր պաչընտա (Պայազիտ) վէ ուղուն չարչուտա (Մէրիտի) էֆզանէսիէրինտէ վէ էօյլէսէն սօնրա, պէյ օղլու ճատատէի քէպիրտէ Օսմօն թէպթրսուս գաչուսընտա 165 նումէրօլու Մուսայինէխանէի խուսուսիյէսինտէ միւրաճաաթ իտէն իստանպէկիսանը գապալ իյլէր։

Մուսայինէխանէի խուսուսիյէսինտէ հէր նէվ թէսաուիի էէքթրիկի վէ էէքթրիկ գանէօսու մէվճուտ սուր։

ՄԷՔԵԱՔԻՄԻ ԲՕՄԲԻՅԷՅԻ ՇԱՀԱՆԷ
ՍԷՐԻՐԱԲԸ ՃԻԼՏԻՑԷ
ՎԷ
ԷՖԻՐԷՆՃԻՑԷ ՄՈՒԱԼԼԻՄԻ
Ֆրանս Տէրէ վէ Ֆրէնէլ Խուրլէֆէրբը հէրմէրի ոլսի հոխանդրէնտէն
ՏՕԳԹ, ՃԷԼԱԼԷՏՏԻՆ ՄՈՒԽԹԱՐ

Ճուսա իրթէսի	կիւնէրի սաաթ
Բազար իրթէսի	9 տան
Զարշէնպէհ	10 1/2 ա գատար
Բէնչէնպէհ	սապահնան 6յա գատար
Սալը	սաաթ 7ուէն 10 1/2 ա գատար

Իսթանպօլտա, Ճուղալ-օղլունտա Իրան սէֆարէթխանէսի գուրպինտէ Շերէֆ էֆ. սօգաղաղընտաքի 18 նումէրօլը խանէսինտէ խաաթա գապուլ իտէր

ԻԼԱՆ.—Էրէն քէօյիւնտէ վագը 8 Նօ. իլէ մուրագգամ վէ 579 դրա պիր արսա, պիր թարաքը Պաղտատ բօսթաը ճատատէսի վէ տիկէր թարաքը Թէքիէ ճատատէսի օլտուղու հալտէ, պու տէֆա սաթլըգ օլտուղունան թալէպ օլանլարրն մաթպասմըզա միւրաճաաթ իթմէսի։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ

մինառես տէ մէյ մէն ալ չես գտնար աս տարիգդ, հէօյ..., և անոր ուսը կը ծեծէր։

Աս տխուր, մաղձոտ տղան որ, իրա, ճամբուն ամբողջ տեւողութեանը ծանիկը չի հանած՝ սմքեր մնացեր էր կառքին անկիւնը՝ Սիմոնն էր։ Հեստիները իր յաճախորդներն էին բոլոր. դո՛ւն ալ եկուր ըսեր էին, եկեր էր։ Հիմա կը զարմանար թէ ինսո՞ր կրցեր էր համոզուիլ՝ ինքզինքը յիմարութիւններուն խառնելու այդ խանգոտ, կեանքո՛ւտ տղոց՝ որոնք ապրիլ ըսելով զուարճութիւն կ'ըմբռնէին և փոխնորդի պէս բան մը էր կին էակը իրենց համար, ինչպէս որ մէկն ալ խոստոմանած էր կառքին մէջ։

Ու ճիտին անցունելով մեատաքէ գորշ թաչկինակը՝ վար ցատկեց կառքէն, ստուերի պէս փախաւ հովաբոյի այդ պոռոտ ցուցադրութեան մէջէն, դէպի անտառը ոլորուելով։

Խարազանի ժիր թոթուրաւքի մը հետ՝ որ չուա՛ք...չաչեցաւ երիսարտներու թաց անձնիքին, ձիերն ու կառքը քշուեցան դէպի գիւղ, ետեւնին թողելով հիացիկ ամբոխը ու մէկեկ տանելով նոյն գոռոգոյն գինով կոկորդներու։ Անդին, կաղնիի մը շուքին մէջ կայնած՝ Սիմոն ապշութեամբ կը հետեւէր այդ շքեղ անցքին, երբ սրմբակներու քիթերը փոշիի կարմիր մուխեր կը բարձրացնէին օդին մէջ և շարգիի ծուէններ կը մարէին անոնց փախչելուն հետ։

—Սա՛ կողմէն, ըսաւ կանացի փափուկ ձայն մը։ Ետին դարձաւ Սիմոն։

Քանի մը ծառ անդիօք սպասուհի մը նախաճաշի սակառ մը ձեռքը, եւաւէն կէս մը, մանկամարդ, առոյգ, գեղանի, գեղանի այնչա՛փ՝ որ գրեթէ մինչեւ վերջին ծրունքը եկող հատող սեւ սեւ հագուստը նոյն բանը կ'ըսէր։ Այդ սգաւոր կինը որ հուրիի մը պէս գլուխը կախ կը քալէր շուքերուն մէջէն ամօթխած ու թախծագին՝ նոյն ինքը Սուրբիկն էր։ Ծառը եթէ չըլլար՝ Սիմոն պիտի իյնար յուզումէն։ Դէմ դիմաց եկան, նայուածքներ զիրար խաչաձեւեցին, որուն յաջորդեց երկչոտ բարեւ մը։ Կանչեցան։

Աս ե՛րրորդ հանդիպումն էր։ Ա. ջինը տարինե՛ր առաջ, երբ Սէրը ճանչցաւ Սիմոն՝ իր մեղրի համովը և արցունքին տարբ դառնութեամբը, երկրորդը Սուրբիկնոց տունը, հո՛ն՝ ուր իր սէրը դրժող անձին հանդէպ ատելութիւնը փխրեցաւ, և ոտքին առջեւ ծնրադրելու, ներողութիւն խնդրելու պէտքն զգաց. իսկ երրորդը հոս, անտառին սա անուշ զովութեան մէջ՝ ուր Սուրբիկ ա՛լ Աստուծմով աղատած զինքը դժբախտ ընդին լուծէն՝ իր դէմը կ'ելլար վերստին։

Սիմոն դեռ դիտակ չէր Սուրբիկին այրն մնալուն. իրմէ՛ն լսեց ազէտքը որ եկած էր գլխուն, էրկանը՝ Օննիկ Աբէլեանի ծովամո՛ն կորսուելովը։ Աղէ՛ք. հիմակ ինքն ալ կը խնգաբ այս ահաւոր բառին անիմաստութեանը վրայ, ու ցաւակցութեան բառը որ չրթունքին կուգար՝ ետ կը վանէր նողկանքով։

Նստած էին ծառ սաճած կաղնիի մը բունին վրայ. մամուռը թաւիշ բանած էր վրան։ Երջանկութեան խաղտուած մը հեշտօրէն կը ասնջէր ատ երկու տառապած սիրտերը, տառապած, ու ո՞րչափ շատ...։ Հիմայ երկուքին ալ ծնողական կամքի բարբարիկ կապանքներէն զերծ և ուրոյն անհատականութեան մը տիրացած՝ կը խօսէին ծաներուն յաղթ ամպհովանիին տակ, կը խօսէին անվեհեր իրենց ներկայէն վրայ որ իրենց ապագան ալ պիտի ըլլար։ Այս խօսակցութիւնը մոգութեան մը պէս զիրենք իրար կը զոդէր նորէն, իրենց մէջ սկսելով տաքցնել այն յուզումները՝ զոր ժամանակը պաղ պահած էր։

Վերջա՛ւբ մը դէպի առջի օրերը, երբ թէ բա՛ն մը չունեցած ըլլալը

տկղի, երբ թէ մէկը չաբա՛ծ ըլլար աղտոտութիւնը իրենց նախկին երջանկութեան։ Այո, Հոգիի՛ն զարթօնքը և Տարփանքի՛ն աղատագրումը։

Վերը, ոստերուն ճոթը խայտիներ իրենց թառը չինած՝ կը շաղակրատէին անդադրում. տերեւները՝ արեւի թորքերէ անցնելով՝ անանկ վճիռ թափանցկութիւններ կը հագնէին որ վերջինը կրնայի՛ն յուսահատեցնել։ Սուրբիկ ու Սիմոն հմայուած կը նայէին իրենց շուրջը, պուրակին այդ զով ու պերճ բուսականութեան՝ որ հագուած ագուած՝ փոխադարձ զիրենք կը դիտէր անչշունչ։ Հակայի մը բաղուկներուն պէս վար խոյացող ճիւղեր, դալարախիտ ու մամուռապատ, կիսատուերի խորհուրդը կ'առկախէին օդին մէջ, և անանուն իսնկաւէտ բոյսեր,— շնչառութիւնը այդ հոծ թաւուտքին,— վայրի համով մը կը լեցնէին օդը։

Եկէք չի յղնեցնե՛մ ձեր միտքը սա կիրակնաւուր Դաշտէլէնով. նկարագրականն անգամ հոն եղողի պէս տաղտուկովը պիտի համակէ զձկը։ Գիւղին ամբողջ քաղմութիւնը լճացած լերկ գետնին վրայ՝ ամէնքն ալ խեւուկ, անժուր ժամանցի մը անձնատուր։— Այն դարվեր արահետը որ Մալխուլուսի կը տանի՝ ունի ձորամէջի սիրուն պատառուածք մը. հոս ջրուղի մը կայ աւրուկ փողրակով մը՝ ուսկից Միւթէվէլլիի ջուրը կը ճլճլայ ծործորն ի վար, ապերասան ուռճացած կասկինիներու և բաղէդներու ոսքը լուալով։ Աս տեղուանքը կը ալքատայի ցորկէին, ձեռքս հացի դանակ մը, թեղանիքս սոթթած, ոստէ չամիւռ մը պատրաստելու համար խորովուելիք գառնուկին։ Նայեցայ որ շաքանակենի մը՝ մէկ գիչն կէր մը սաչուէր էր. տապարի երեսկունկ համբոյր մըն էր ատիկա՝ դիմամբ տրուած մօտիկցայ, ու այդ տամուկ ճերմկութեանը վրայ էր որ կարդացի մատիսով գրուած սա տարօրինակ տողերը.

—«Ո՛վ դուք որ կեանքիտուդ մէջ «տառապանքին ինչ ըլլալը չէք ճանչ«ցած ու կեանքը զբօսանքի պէս կ'ապ«րիք, ձերինը չէ, մերի՛նն է երջան«կութիւնը»։ Ս. տառով մը կնքուած էր այս պարբերութիւնը։

Վաղորդայնը։ Իրիկնամուտ, դարձ էլմալուբ։

Գարնան իրիկուններուն, անանկ հանդարտութիւն մը ունի Ալէմտաղ՝ զոր ո՛չ մէկ տեղի հետ կրնաս բաղդատել։ Արեւելքի հորիզոնը մանիշակ ու վարդ երանգներու մէջ կը մրափէ և սէրոնսիրտ մը կը սկսի խշրատացնել չորս կողմի սաղարթները. կը լսուի միայն տերեւներու թաղատոցին մէջ՝ մեղմ խշշիւնտներու մը երգելէ, թռչելէ խռնջ թռչունտներու և ցաւագին բառաւալը՝ գոմ եկող կովերուն։ Աս այն պահն է՝ ուր էն թզուկ բոյսերը տիսան ստուերներ կ'երկնցնեն տափաստաններու մէջ և հանդիպակաց անտառաշէն բլուրը կ'ոսկեգծի իր մաղձ—կանանչին անհանգիստ վէճվէճտու�մով. վրան մէգի շղարշ մը, անգայտ, ծիրուն,—խորհրդանշանը՝ երեկոյի անդորրին։

Կամացուկին արեւամանը երկու հոգի միայն, անդին սպասուհի մը որուն կիրակի առտու հանդիպեցանք նախաճաշի կողովով մը։ Զոյգը զմայլումով մը կը դիտէր մայիսեան գեղեցիկ տա վերջալոյսը, երբ էշմալը դարձողներու կարաւանը՝ փրթաւ։ Դժոխքի ազմուկ մը նորէն սկսաւ խժալ գեղին մէջ՝ մինչեղի բանասաղծութիւնը ջլրթիկցնելով։

—Տեսա՞ր, կ'ըսէր իրենցմէ մին,— 14 հոգինոց խումբէն մէկը պակաս՝ երբ կը պարապատէին վար իջնալ,— տեսա՞ր Սիմոնը, ասանկ սրմիկներէ՞ն վախցիր իշտէ, Խաչը ծոցերէն հանողնե՛ր են ասանք...։

ԹԷՈՂԻԿ ԼԱՊՃԻՆՃԵԱՆ